Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана. | № 131 (18454) | 1990 оной июниин 8, пятница | Сэн 3 мүн.

...НАЙ БЭЛШЭЭРИИЕ ...ӨӨР ЭМХИДХЭЕЛ

...жэл дутамаг, шэмэрүүн хүйтэн, нилээд хүшэрхэн ...жэлэй малай үбэлжэлгэ гол түлэб дабагдаба. Зу... дулаанай шарай харahан адууhа мал одоолшье үе ...жилгэжэ, үргэн тала дайдын түрүүшын ногоо шэм... ...аба гээшэ.

...ые республикымнай олон мянган малшад, хони... ...нүүдай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүнөө hа... ...hууха аргагүй. Зунай бэлшээриин хаhын үдэр, хоног ...зүбөөр хэрэглэжэ, адууhа малай ашаг шэмые дээ... ...түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ саг хүрэжэ ерэбэ.

...баhал алишье талаараа хүнгэн бэшэ, харюусалга ...ха юм даа. Хээрын хүхэ ногооной шэмэтэй бай... ...гаргалха, үнеэдэй hү шэмын дэлбэрхэ хаhань бо... ...ройдоол дүрбэ hарын болзор байна. Энээнэй ха... ...гандуу, хуурайгаар hалхилhан, тогтууригүй уларилтай ...ха, мүнөө олонхи районуудай тарялан, сабшалан... ...тоодо бэлшээриин газарай хүрьhэндэ шииг нойтон ...Тиимэhээ ургамал ногооной гараса муу, ехэнхи бэл... ...нёдондоной хагданшье хомор.

...рёо бэрхэтэй эрхэ байдалда ажахынууд адууhа ма... ...бэлшээринүүдтэ гаргаха баатай болоно. Теэд ондоо ...гдажа байhан сабшалан дээрэ иимэ хожом бо... ...байлгажа, ерэхэ намарай үбhэ ногооной ургасые ...гэшхүүлжэ болохогүй ха юм.

...нүүдтэ бүхы районуудай хонин hүрэг зунай бэл... ...гаргадаа. hү hаалиин олонхи фермэнүүд баhал зу... ...гөө. hаяар Түнхэнэй, Захааминай, Ахын, Яруунын ...ажахынууд бүрүү, хашарагуудаа, мяханай гүүртэ... ...ые, адуун hүрэгөө хүлын ой модон соогуурхи, хада ...дүндүүрхи бэлшээринүүдтэ абаашажа дүүргэхэнь. ...тала дайдаар илангаяа үхэрнүүдэй, үнеэдэй ...юумэнэй үшөөл хоморшог байхадань, зуhалан... ...гүүртэ, фермэнүүдэй малда нэмэлтэ тэжээл—се... ...талха тарянай зүйл эдюулхэ хэрэгтэй болоно. ...жэлдэ олонхи ажахынуудта үбhэн, шэмэтэ тэ... ...тарянай зүйл үбэлжэлгын үедэшье хүсэд хүроо... ...Тиимэ газарта арга хүргыень оложо, hолоомошье ...малда эдюулээ hаа, нилээд нэмэри боложо үгэхэ

...хамта энэ жэлэй эрхэ байдалда нэн түрүүн малайн... ...эрхил түрүүшын үдэрhөө тон бодомжотой зүбөөр, ...жэлэйхиhээ оролдосотойгоор хэрэглэхэ шухала бо... ...шье hаа шиигтэй байhан газарта ногоонойнь ...гарhаниие, хүр хагда элбэгтэй бэлшээриень бэдэр... ...адуулха гээшэ малшадай өөhэдынь оролдолго, ша... ...сэхэ дулдыдаха ааб даа.

...жэлдэ зунай бэлшээриин үедэ үндэр үрэ дүнгүү... ...шададаг дүй дүршэл ехэтэй мал адуулагшад, ...бүхэли коллективүүд ажахы, район бүхэндэ бии. Захааминда хабар-зунайнь тиимэшье hайн уларил... ...гүй. Гэбэшье эндэхи Енгорбойн совхозой бэлшээн ...мал харууhалдаг гүүртынхид (ахалагша малша... Н. Шойжитов) зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэ... ...шэгнүүрые сүүдхэ соо дунда зэргээр 1250 граммаар ...hэн.

...районой Туранай совхозой түрүү малшан Ленинэй Г. Г. Падамов, мүн тэндэхи бэрхэ үхэршэн Д.-Д. До... ...жэл бүхэндэ хүлын бэлшээринүүдтэ зуhажа, эхэ... ...гдэг тугалнуудай түс бүриин нэмэлтэ шэгнүүрые ...1000 граммhаа доошо оруулдаггүй, нэгэшье мал ...гүй асардаг байна.

...районой «Октябрьский» совхозой Түбэй фермынхид ...Н. П. Топшеева) үнгэрhэн жэлдэ үнеэн бүрhөө ...грамм hү hаагаа. Тэрэнэй хахадhаа ехэнхиие зунай ...үедэ абаа бшуу. Тэрэшэлэн Сэлэнгын районой ...нэрэмжэтэ колхозой Дэдэ-Юрөөгэй (даагшань ...), Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой Бу... (даагшань А. Д. Даржаев), Ивалгын районой hуралсалай ...ажахын Түбэй (даагшань Б. М. Лубсанов) фермэнүүд ...соо hү ехээр hаахын түлөө тэмсэхынгээ хажуу... ...зунай бэлшээриин хаhые зүбөөр хэрэглэжэ, ...нилээд ехээр дэлбэрүүлжэ шададаг.

...хонишодшье баhал хүхэ ногооной хаhада үдэрhөө ...сүүрээр бодожо, үдэшын харанхы болотор хони... ...сотой hайнаар адуулhанай ашаар лэ ноохо ехээр ...хурьгадые слоор абажа түлжүүлнэ ха юм. Республи... ...хонишод Социалис Ажалай Геройкор Д-Н. Б. ...Г. Л. Рабдаев, мүн Зэдын районой Ленинэй нэрэм... ...бэрхэ хонишон Р-Д. Ц. Цыренов, Мухар-Шэбэ... ...Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон С. Н. ...болон бусад түрүүшүүл бүхы амжалтын эхин, үй... ...үндэр үрэ дүнгүүдэй эшэ үндэhэн зун-намарай ...сэхэ холбоотой гэжэ тоолодог байна.

...мэдэhээр зунай бэлшээриин үедэ малшадай үхэр... ...хонидойнгоо, адуун hүрэгэйнгөө шэгнүүрые ехээр ...hайса таргалуулха, үнеэдэй hү шэмын үдэр бүри ...тула гүүртэ, фермэнүүдэй, хонишодой бригa... ...зуhалангуудые hайнаар түхеэрхэ, тэндэнь бүхы хэ... ...бэлдэхэ шухала.

...иимэ гандуу хуурай уларилтай зун болоhо байха... ...фермэнүүдэй, hүбэй малайшье гүүртэнүүдэй ...бэлшэхэ газарые аргатайл hэань үhалха, заатагүй ...талаар бүхы хэмжээ абаха хэрэгтэй. Энэ жэлэй ...тусгаар хорёологдоhон, үhалагдадаг hайжаруу... ...бэлшээриие хэзээ хэзээнэйхиhээ оролдосотойгоор ...урдань орхигдошоhон тиимэ бэлшээринүүдые да... ...заhаха, шэнэлхэ саг ерээ. Тэрээнгүйгөөр хуурай ...руу малаа үдэр бүри хэдышье туужа байхада, ...гдахагүй, мал таргалхагүй.

...халуун, хуурай уларилтай энэ үедэ бүхы үхэр малые ...үдэр адуулха бэшэ, тэдэниие hүнидөө бэлшээжэ, ...сохоор садхааха гэжэ оролдохо байна.

...абаhаар харахада, бүхы дээрээ олохон районуудта ...зунай бэлшээриин хаhа тиимэ эмхитэйгээр, hайн бэ... ...эр эхилэгдээ гэхын аргагүй. Түнхэнэй, Захааминай ...бусад зарим районуудта арадай хинагшадай, хэблэлэй ...шэдэй үнгэргэhэн шалгалта дээрэhээ харахада, ...гүүртэ, фермэнүүдэй зуhалангууд hая болотор үшөөл ...заhадаа, илангаяа малшад, hаалишадай hууха гэрнүүд ...гдаагүй, халуунда, бороо хурада мал оруулха hа... ...сарай гэхэ мэтэнь бэлэн болгогдоогүй, хүйтэн уhан ...байлгаха, hэблэхэ түхеэрэлгэнүүдшье хэгдээгүй байгаа. ...иимэрхүү дутагдалнууд зунай бэлшээриин эхилhэн ...үедэ ажалай үрэ дүнгүүдтэ муугаар нүлөөлжэ бо... ...шуу.

...зунай бэлшээриин хаhые эхинhээнь hайнаар эмхидхэ... ...асуудалнуудта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэр... ...партийна, профсоюзай организацинууд үдэр бү... ...анхарал хандуулха ёhотой. Энэ тон ехэ харюу... ...хүдэлмэриие бүхы талаhаань hайнаар эмхидхэжэ, зу... ...байhан хүнүүдтэ саг үргэлжын анхарал хандуул... ...hэнь, ажаhуудалайнь эрилтэ, хэрэгсэлнүүдые али ...хангажа шадаа hаа, сагай уларилай тохёолдуулhан ...үзэшье амжалтатайгаар дабаха арга бии.

...худалдаа наймаанай, хэрэглэмжэ хангалгын ал... ...медицинын, соёлой хүдэлмэрилэгшэдшье энэ халуун ...хүлынхишье бэлшээринүүдтэ hүрэг малтаа ошоод ...хонишод, үхэршэд, hаалишад, адуушадта заатагүй ходо ...хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалда... ...хэрэглэмжын талаар хангаха гэжэ оролдохо ёhотой. ...hэрахуудта республикын ажахынуудай бүхы 370 гара... ...үхэр, 107,7 мянган үнеэд, 1,8 миллион үлүүтэй хонид, ...7 мянган адуу морид гол түлэб хээрын бэлшээри... ...адуулагдажал гараха байна. Эды олон адууhа малые ...бэлшээжэ, таргалуулаа, шэгнүүрыень hайса нэмээгээ, ...ень ехээр дээшэлүүлжэ шадаа hаамнай, гаргаша ба... ...хэды ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэхэ, худагдагдаха ...Энээниие мартажа болохогүй.

ЗАМБУУЛИНhАА МЭДЭЭСЭНЭ

...ЛГЫЕ ЗАЛАН ХУ... (ТАСС). Замбуу... «Мир» комплексын нии... ...жэлhээр. Анатолий ... Александр Баландин ...эн дээрэ хүдэлнэ. ...байгаалиин баялигуу... ...ршон тойронхи бай... ...шэнжэлхэ программын ...жипаж геофизическэ ...нүүдые үнгэргэбэ. То... ...ческа КАП-350 аппа... ...газарай фотокамера... ...туhаламжаар Совет... ...эй газар дайдын за... ...гүүд буулгагдаhан байна. Дунда Азиин республикануудай, Казахстанай ба Зүүн Сибириин хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг газарай, нуур сөөрэмүүдэй, ой модоной экологическа байдалые сэгнэхэ гээшэ эдэ шэнжэлгэнүүдэй зорилго болоно.

Замбуулинай тусхай «Кристалл» модулиин ниидэлгын программатай зохилдуулагдан, жолоодогдодог «Мир» комплексто тэрэниие дүтэ болгохо талаар үшөө нэгэ хүдэлмэри хэгдээ.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

Хуули гаргалгын ажал ябуулгые гуримшуулха

Коопераци тухай СССР-эй Хуулида заhабаринуудые оруулха тухай үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн нёдондо намар эхилээ hэн. Худалдаа наймаанай-худалдажа абалгын ба зууршалалгын кооперативуудые болюулхын тула хэдэхэн хүнэй дуугаа үгэлгэ дутаа бэлэй. Эгээл тиихэдэ хуули гаргалгын ажал ябуулгые гуримшуулан hайжаруулха шухала гэжэ депутадууд шиидэhэн байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессидэ хабаадагшад июниин 6-да энэ асуудалда дахинаа тэхэрин бусаба. Гүрэнэй дэлгүүрэй жасануудhаа хүн зондо худалдахын тула кооперативуудта үгтэдэг эд бараанда рознично сэнгүүдые тогтоохо гурим хараалhан хуулиин статьянуудай нэгэндэ хүрэхэдөө, депутадууд урдынхидал мэтэ хани халуунаар эрсэлдэhэн байгаа. Олонхиин hанамжын ёhоор, хонжоо наймаашадта харгы гаргажа үгэдэг энэ дүримые статьяhаа абажа хаяха шухала гэжэ тоологдоо. Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ **И. Д. Лаптев** болон парламентын бусад зарим гэшүүд гартаа хуулиин текстые барижа байhан дээрэhээ абтаhан шиидхэбэри таарамжагүй гэжэ ойлгуулхые оролдоходонь, сугларагшад сэдьхэлээ хүдэлэн шуугялдаба. Онсо юуншье үгы гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **А. И. Лукьянов** депутадуудые hамааруулhан байгаа. Парламентын хүдэлмэри гэмгүй hайнаар ябуулагдана, документые анхаралтайгаар уншагты, забhарлалгын hүүлээр энэ пунктын түлөө дахинаа дуугаа үгэхэбди.

Түрүүшын забhарлалга болотор палатануудай хамтын заседанида хабаадагшад энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгээ түгэсхэжэ үрдибэгүй. Гүрэнэй захиргаанай зургаануудай, мүн тэдэнэй дэргэдэ кооперативуудай байгуулагдаhан предприятинуудай ба эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй түрэл түтимүүдэй кооперативуудта хүдэлхэ аргатай байлга тушаа үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй түлэг дунда забhарлалга соносхогдоо.

Үглөөнэй заседаниин дүүрэтэр энэ темэ депутадуудай гол анхаралда табигдаба. Түрэл түтимүүд тухай дэлгэрэнгыгээр тоолохо, заhабаринуудые оруулха талаар үүсхэл гаргаhан **С. Е. Савицкая** баадхаба. А. И. Лукьяновай дурадхалаар Союзай Соведтэ олонхиин дуу абажа шадаагүй дээрэhээ энэ асуудалаар дуугаа үгэлгэ үдэшын заседаниин дүүрэтэр хойшолуулагдаа.

Хуулиин проектые түрүүшын уншалгаар хоёрдохи сесси дээрэ хаража үзэhэн байгаа. Тиихэдэ энэ документын гол дүримүүд hайшаагдаа hэн. Удаань бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табихын тула тэрэниие хэблэлдэ толилhон юм. Верховно Соведэй нэрэ дээрэ олон тоото дурадхалнууд, ажаглалтанууд, заhабаринууд ороhон байгаа. Эрюута байгуулагдаhан депутадай комисси хуулиин текстые бэлдэхэдээ, элэ бүгэдые хараада абаба.

Олон партиин эрхэ байдалда Конституцида шэнэ статья оруулалгаар хизаарлахада болохо байгаа гэжэ багсаамжалhан дээрэhээ СССР-эй арадай депутат **С. П. Залыгинай** иимэ хуулиин шухала байhан тухай hэжэглэжэ байhанаа мэдүүлхэдэнь, сугларагшад гайхаса.

Олондо мэдээсэлгын, эрхэтэдэй эрхэнүүдэй ба хандалгануудай асуудалнуудай талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Б. Н. Никольский** заhагдаhан хуулиин проектые олоной үзэмжэдэ табихадаа, энэ ушар тухай hануулба. Тэрэнэй hанамжын ёhоор, имагтал олон партиин эрхэ байдалда иимэ хуули хэблэлэй хуулиин үндэhэ hуури болодог байна. Олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг хэрэгсэлнүүдые байгуулагшын, редакторай, редакциин ба хэблэгшын харилсаануудай асуудалнуудай талаар депутадууд **Ф. М. Бурлацкиин, С. П. Залыгинай** хараа бодолнуудhаа гараhан арсалдаата асуудалнуудта тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Элидхэлэй hүүлээр депутадууд Хуулиин проектые статья статьягаарнь зүбшэн хэлсэжэ захалба.

(ТАСС).

ВОИР-ай ЦЕНТРАЛЬНА СОВЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Ухаалан зохёолгын ба урлан нарижуулгын хэрэгэй талаар олон жэлэй туршада бидэ дэлхэй дээрэ түрүү hуури эзэлжэ ябаабди. Ухаалан зохёолгонуудайнгаа тоогой талаар гансал Японда гартадаг hэмди. 10 минута бүхэндэ ээлжээтэ ухаалан зохёолго СССР-эй Гүрэнэй реестртэ оруулагдадаг юм гэжэ статистигууд тоолон гаргаа.

Орон доторхи хүндэ хүшэр экономическа байдал техническэ зохёолгын эдэбхи үүсхэлые буурууллаа. hүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо ухаалан зохёолгонууд болон урлан нарижуулгануудые оруулха талаар мэдүүлгэнүүдые үгэдэг новаторнуудай тоо 40-өөд процентээр хороогдоо. Шэнэ юумэ нэбтэрүүлгэ дүрбэнэй нэгэ хубяар хороогдошоо.

Ухаалан зохёогшодой ба урлан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна Соведэй июниин 6-да болоhон пленум дээрэ эдэ баримтанууд харуулагдаба. Ороной социально-экономическа хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда ВОИР-ые хүгжөөлгын хараа бодолые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. ВОИР-ай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ Е. Тюрин элидхэл хэбэ.

Хараа бодолой проект түрүүлэн эхин эмхинүүдтэ зүбшэн хэлсэhэн байгаа.

Пленумдэ хабаадагшад элидхэлые зүбшэн хэлсээд, олон заhабаринуудые, нэмэлтэнүүдые оруулжа, хараа бодолые батална. ВОИР-ай соведууд, эмхинүүд тэрэниие ажал ябуулгадаа хэрэглэхэ ёhотой.

(ТАСС).

РСФСР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съезд

ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ БҮРИЛДҮҮЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Тэрэнэй хуули гаргалгын дээдын зургаанай — РСФСР-эй Верховно Соведэй хэр зэргэ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлhэнhөө саашанхи жэлнүүдтэ Россин хуби заяанай дулдыдаха байhаниинь элитэ. Эгээл тиимэhээ республикын Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын июниин 6-най заседани дээрэ Верховно Соведые бүридүүлгын гуримые зүбшэн хэлсэлгээ үргэлжэлүүлhэн байгаа.

Арсалдаата асуудалнуудые эгээл таарамжатайгаар шиидхэхэ харгы замуудые бэдэржэ олохын тула автономинуудай түлөөлэгшэдтэй уулзалга урда үдэшэниинь үнгэргэгдэhэн байгаа гэжэ түрүүлэгшээр hуугша **Б. Н. Ельцин** мэдээсэбэ. Энэ уулзалга бүтэмжэтэй hайнаар үнгэржэ, үнэхээрөөшье революционно шиидхэбэри хожомоо абаха арга олгохо замаар тодорхой алхам хэхэ арга олгоо. Мүнөө дээрээ депутадууд энэ талаар бэлэн бэшэ байна хэбэртэй. Республикын Соведтэ, Национальностьнуудай Соведтэ түс тустань 163 депутадые hунгаха аргатай гэжэ мэдэрэгдээ. Мүн РСФСР-эй Конституцида шухала заhабаринуудые оруулха проект бэлдэхэ хүдэлмэриин бүлэгые байгуулха хэрэгтэй.

Зүбшэн хэлсэлгэ эхилбэ. Урда тээхи заседанидал адли, орёо хурса үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн үргэнөөр дэлгэржэ, олон ондоо hанамжанууд хэлэгдэhэн, дурадхалнууд оруулагдаhан байгаа. Тусхайлбал, хоёр янзын округоор hунгагдаhан депутадуудай тоогой ехэ илгаатай байлга зүрилдөөнэй шалтагаануудай нэгэниинь болоно. Национально-территориальна округуудаар hунгагдаhан бүхы шахуу депутадуудые Национальностьнуудай Соведтэ hунгаха гээшэ орёо хүшэр байна. Энэнь бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна.

Уридшалан дуугаа үгэлгын ёhоор палатануудай тоое 163 депутадhаа бүридүүлхэ, мүн тэдэниие ажал ябуулгын бусад түхэл шэнжэнүүдhээ заабол сүлөөлхэ гэhэн дурадхалнууд дэмжэгдэhэн байгаа.

Республикын үндэhэн Хуулида зохихо заhабаринуудые бэлдэхыень съездын hунгаhан хүдэлмэриин бүлэгтэ даалгагдаа.

Верховно Соведые бүридүүлгын гуримые зүбшэн хэлсэлгэ зүблэхэ зүйлэй энэ шухала асуудалда депутадуудай ондо ондоогоор хандажа байhые элирхэйлэн харуулба.

Забhарлалгын hүүлээр съездын редакционно комиссиин түлөөлэгшэ **С. Г. Ребинский** «РСФСР-эй социально-экономическа байдал тухай» тогтоол бэлдэхэ хүдэлмэриин дүнгүүд тухай элидхэбэ. Тэрэнэй проектын шэнэ вариант депутадуудта эртээнhээ тараагдажа үгтөө hэн.

Энэ проектые үндэhэ hуури болгожо, олонхиин дуугаар баталан абаад, удаань депутадууд ажаглалтануудые хэжэ, тододхолгонуудые оруулжа захалба. Үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элдэб дурадхалнууд оруулагдаа: Энэ документые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын элидхэл тушаа съездын тогтоол гү, али съездын мэдүүлгэ гэжэ нэрлэхэ, тушаалhаа буужа байhан республикын правительствын хүдэлмэридэ тэрээн соо хангалтагүй сэгнэлтэ үгэхэ, Россин Федерациин ажал хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, тохёолдоhон байдалай гэмтэдые тодорхойгоор бэшэхэ.

Правительствын ажал ябуулгада съезд сэгнэлтэ үгэхэ ёhотой гү гэhэн асуудалда үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр hууhан **Р. И. Хасбулатов** дуугаа үгэлгэдэ табиба. Депутадуудай олонхид энээниие буруушааhан байгаа. Редакционно комиссиин бусад дурадхалнуудые хараада абажа, проект заhаад, эсэслэн баталхын тула тэрэниие съездын үзэмжэдэ табихаар дурадхагдаба.

Удаань Конституционно комисси байгуулха тухай съездын тогтоолой проект хабаадагшадай үзэмжэдэ табигдаа. Тэрэнэй бүридэлдэ 62 хүниие оруулхаар дурадхагдаhан байгаа. Урда тээнь дурадхагдаhан хүнүүд тэрээндэ оруулагдаагүй гэжэ шалтаг барижа, депутадууд комиссиин бүридэлые хубилгаха шухала гэжэ мэдүүлбэ. Бүхы национально-автономито эмхидэлнүүдэй ба газар нютагуудай түлөөлэгшэдые комиссида оруулха шухала гэжэ дуугаа үгэлгөөр шиидхэгдээ. Эдэнэй список депутадуудай үзэмжэдэ табигдаба.

Заншалай ёhоор заседаниин түгэсхэлдэ депутадууд элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байгаа.

(ТАСС).

СССР-эй АМН-эй ПРЕЗИДЕНТЫЕ hУНГАЛГА

СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин Москвада болоhон хамтын суглаан 1985—1989 онуудта президиумэй хэhэн хүдэлмэри тухай тооссое зүбшэн хэлсээд, СССР-эй АМН-эй президентые hунгаха хүдэлмэреэ эхилhэн байгаа.

Академиин түүхэдэ түрүүлэн hунгалта олон кандидатурын үндэhэ hуури дээрэ үнгэргэгдөө. СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин академигууд В. И. Покровский, Е. И. Чазов, А. Г. Чучалин гэгшэдэй кандидатуранууд нюусаар дуугаа үгэхын тула бюллетеньдэ оруулагдаа.

Эгээл олонхиин дуу абаhан В. И. Покровский дахинаа президентээр hунгагдаба.

Суглаан хүдэлмэреэ июниин 7-до үргэлжэлүүлээ. Тэрээндэ хабаадагшад вице-президентнүүдые, ахамад эрдэмтэ секретариие, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин президиумэй гэшүүдые hунгаба.

(ТАСС).

УРАГШАТАЙГААР ЗУhАХАА БЭЛДЭЭ

Үндэр хада, уулануудтай, хүбшэ тайгатай Захааминай райондо зунай бэлшээриин хаhа сагай хүрэжэ ерэхэдэ, адууhа малаа зуhаландань нүүлгэхэ хүлгөөтэ ажал эхилдэг юм. hүрэг малаа 50—60 километрhээ холо газарта туужа, жэжэ нарайнуудыень автомашинануудаар зөөхэ ушартай бологдодог. Уделхын, Хуурлигай, Хүбшын, Уляатайн болон бусад бэлшээридэ хүрэхын тула хүбшын үндэр дабаануудые гаталха хэрэгтэй.

Байгша ондо сагай уларил урда жэлнүүдэйхиhээ үлэмжэ дулаан байжа, зуhаландаа эртэлэн гараха, тиигэжэ малай үбэлжөөнэй дэргэдэхи сабшалангай ногоо малда гэшхүүлэнгүй ургуулха ушартай болгоо. Илангаяа арендна подрядай гуримаар ажаллажа байhан районой малшад зуhаландаа гарахаар эртээнhээ hайса бэлдэhэн хадаа эмхитэйгээр нүүбэ. Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд малшадай зуhаландаа нүүхэдэнь али бүхы туhаламжа үзүүлээ.

Цахирай совхозой малшад сабшалангаа адууhа малhаа саг болзортонь сүлөөлхын тула майн 9-hөө захалжа, зуhаландаа нүүгээ юм. Майн 17-ной үдэр hүүлшын гүүртэ, отаранууд үбэлжөөнүүдээ орхёо бэлэй. Энэ ажахыда 2300 гаран үхэр мал, 1500 хонин, 600 адуу морид зунай бэлшээридэ—Дархинта, Хасууртада гаргагдаа. Тиигэжэ энэ жэл үүсэлэгдэхэ малай 5 гүүртын, hү hаалиин 2 фермэ, шахан таргалуулгын 6, гунжанууд болон бүрүүнүүдэй 3 гүүртэ, эхэ хонидой хэдэн отара, 16 азарга адуун зуhахань. Эдэ гүүртэ, фермэнүүдэй малшадай ажаhууха, малай байрлаха байрануудые хашаа, hарабшануудые апрелиин эхинhээ хойшо барилгашадай 3 бригада заhабарилжа, гүйсэд бэлэн болгоо юм.

Харацайн совхоздо эгээн түрүүлэн, районой түрүү малшад Василий Дамдинов, Сергей Лубсанов, Федор Цыбенов, Анатолий Очиров гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүд зуhаландаа нүүгээ hэн. Түлгэнүүдэй отарые даадаг Басай Ашатуев, ажахын түрүү хонишон Алексей Цыбенов гэгшэд тэдэнhээ хожомдобогүй.

— Манай совхозой малшад нёдондонойхиhоо хоёр долоон хоногоор уридлажа зунай бэлшээридэ малаа гаргаа. Петр Иванович Жаркой, Алексей Дугарович Дугаров, Николай Цыдыпович Дамдинов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг ургаса ургуулагшадай арендна бригаданууд энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиhээ эртүүр тарилгаяа дүүргэhэн, сабшалангаа үтэгжүүлжэ уhалhан байна. Тиимэhээ сабшалан, таряландань мүнөө ургаса яhала hайнаар гаража байна бшуу,—гэжэ түс совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Хандажаб ЦыреновNич Цыденов мэдүүлбэ.

— Совхозой түб—Үлэгшэндэ ажаhуугшад посхоод заhабарилаа. Энээнэй ашаар hая ургажа захалhан тарягаа урдынхидал малда гэшхүүлжэ эдюулхээ болёобди,—гэжэ ажахын ахамад агроном Баяр Бимбаевич Цыбенов хэлэбэ.

Монголой Арадай Республикын хилэ зубшаhан Хүбшын үргэн элдин бэлшээридэ Енгорбойн совхозой хэдэн гүүртэнүүд, адуун атарлан бэлшэдэг юм. Хүбшэдэ уhаншье элбэг, хадын ногооншье шэмэтэй.

— Адуу, малай бэлшэхэдэ эгээл тааруу, hалхитай, hэбшээтэй хада hоно, бэргоohоншье хомор даа. Би «КамАЗ» автомашинаараа долоон гүүртэнүүдэй малшадые нүүлгээб. Бултадаа зунай бэлшээриин үедэ hайн амжалта түйлаха даа,—гэжэ Захааминай агропромышленна нэгэдэлэй жолоошон Юрий Галданов hаяхан уулзахадаа хөөрэбэ.

Энэ жэлдэ нажарайнгаа байрые урагшатайгаар зуhахаар ажахы бүхэн бэлдээ. Тиимэл хадань Захааминай районой бүхы малшадта урагшатайгаар зуhажа, малаа гарзагүйгөөр харууhалаад, hайса таргалуулаад, hү тоhоёо элбэгжүүлээд, Эдеэ хоолой программые дүүргэлгэдэ нэрэтэй солотой хубитаяа оруулхань лабтай.

М. ГОНЧИКОВ, манай корр.

ФЕРМЭЭРЭЭ ГУРБАН МЯНГАТАНАЙ ЗЭРГЭДЭ

М. Ербаковай нэрэмжэтэ совхоз-техникумэй Саратовай hү hаалиин фермын коллектив район соогоо hү hааха талаар яhала үндэр үрэ дүнгүүдые түйладаг байха юм. Нёдондо жэлэй дүнгөөр эндэхи малшад сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ талаар абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ шадаа hэн. Найман hаалишан сооhоо гурбаниинь үнеэн бүриhөө 3000 килограммhаа дээшэ hү hааhан габьяатай.

Эндэ тиимэ hайн эрхэ байдал олгуулагдаагүй юм. Фермын оньhон техникэ, түхеэрэлгэнь эбдэржэ, малшадта бага бэшэ hаад ушаруулдаг. Бэрхэшээлтэ байдалай хэды тохёолдоошье hаань, hаалишад, үхэршэд урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхын түлөө оролдодог гээшэ.

Фермэ дээрэ эбтэй эетэй коллектив байгуулагданхай. Эдэнэр байгша ондо фермээрээ гурбан мянгатанай зэргэдэ гараха хүсэлэнтэй ажаллажа ябана.

Энэ жэлэй хабар ехэл хүйтэн байжа, ногооной гарасада нилээд муугаар нүлөөлбэ. Гэбэшье үнеэдтэ мүнөө бурдууг эдюулжэ, hү шэмыень доошолуулнагүй. Жэшээлбэл, энэ жэлэй эхинhээ 1500 килограмм hү hааhан Мария Моисеевна Мясникова зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hа абаха hанаатай оролдожо ябана.

М. ШАГДАРОВА. Тарбагатайн район.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ХАРААЛhАНДАА ХҮРЭХЭ

«Заганский» колхозой овощ ургуулагшад жэл бүхэндэ тогтууритай баян ургаса хурьяадаг юм. Эдэнэр оролдолгын лэ ашаар иимэ амжалта түйлажа шадана бшуу. Байгша ондо заганайхид баян ургасын бата найдамтай үндэhэ hуури эдэ үдэрнүүдтэ табижа ябана. Тусхайлан хэлэбэл, тэдэнэр мүнөө гектар талмай дээрэ морхооб, 20 соото газарта ногоон мангир, редискэ, редькэ, укроп гэхэ мэтын огородой эдеэ hуулгаба. Огородой эдеэ ургуулагшад 4 гектарта столово свёкло таряа. Энэ жэлдэ капустын рассада ехэл hайнаар гараа. Тиимэhээ звеногой гэшүүд тэрэнээ hаяын үдэрнүүдтэ тарижа захалхань. Эдэнэр байгша ондо 14 гектар талмай дээрэ капустын рассада hуулгаха юм.

Эндэ бүхыдөө 14 эхэнэр, 4 эрэшүүл хүдэлдэг юм. Эрэшүүлынь бүлүүр станцяар уhа бүлэжэ, огородой эдеэнэй таригдаhан талмай уhална. Звеногой гэшүүд мүнөө жэлдэ 5000 центнер овощ ургуулжа, дүн хамтадаа 103,5 мянган түхэригэй сэнтэй огородой эдеэ худалдахаар хараална. Тэдэнэрэй хуряажа абаhан продукцинь худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй баталhан хэлсээнэй ёhоор городой болон районой түб hууринай хүн зондо худалдагдаха юм. Мүнөө энэ ажахыhаа ногоон мангир худалдаанда эльгээгдэнэ.

Владимир Васильевич Платоновой даадаг звеногой гэшүүд энэ жэлдэ хараалhандаа заатагүй хүрэхэ арга боломжотой юм.

В. ШИРДАРМАЕВ, манай штатнабэшэ корр. Мухар-Шэбэр.

Ивалгын совхоз-техникумдэ хамтадаа 900 гектар нуга сабшалан, 50 гектар тарланай газар уhалагдаха юм. Мүнөө бүхы сабшалан дээрэ 8 бүлүүр станци, 4 уhа сасадаг түхеэрэлгэнүүд үдэр, hүнигүй хүдэлнэ. Луговодуудай дунда Анатолий Абросимович Рандин, Дашабальжир Бадареевич Бадмацыбиков гэгшэд даажа абаhан участогуудаа хоёрдохёо уhалжа захалаа. Гадна, уhалууриин газар дээрэ 15 студентнэр хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивалгын совхоз-техникумэй 3-дахи курсын студент Дмитрий Радкаев уhалууриин газар дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг

АРГАТАЙБДИ, ШАДАЛТАЙБДИ

Арбан зургаан жэлэй саада тээ манай Хойто-Байгалай районой газар дайда дээрэ БАМ-ай барилгашадай түрүүшын отрядууд буугаа бэлэй. Олон зуугаад жэлнүүд соо хүхэрэн, ногоорон, шэнхинээтэ дуугаа зэдэлүүлэн байhан нарhан, шэнэhэн модод хайра гамгүйгөөр отологдожо, үhа голнууднай бузарлагдажа захалаа бшуу. Зэрлиг тайгын оёорто hуурин, посёлогууд, станци разъезднүүд, бүхэли город үндын бодоо. Хүн зонойманай тоо эдэ жэлнүүдтэ арбан хоёр дахин олошорhон байна. Эдэнэр мүнөө юу хэдэг юм? БАМ-ай барилга үргэлжэлүүлэгдэhээр. БАМ-ай харгы ашаглагдадаг болоо. Эдэнэр хүдөө ажахые хүгжөөлсэжэ, үхэр малай тоо толгой олошоруулха, hү, мяха ехээр абажа, районойнгоо ажалшадай хэрэглэмжые хангаха гэhэн зорилготой ажаллажа ябана. Мүн лэ эндэ ан, загаhан олзоборилогдодог юм.

Районой бүхы ажалшадые hү, мяхаар, овощоор хүсэд хангаха гэhэн хүшэрхэн лэ асуудал хүдөө ажахын, промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. БАМ-ай барилгын түлэг дундаа эрхилэгдэжэ байха жэлнүүдтэ Эхэ оронойманай бүхы шахуу область, хизаарнуудhаа мяханай, hүнэй, огородой эдеэнэй зүйлнүүд Хойто-Байгал руу асарагдадаг байгаа. Харин район дотор хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэд hайн анхаралай хандуулагдаагүй байhаниинь харамтай. Үнгэржэ ерэхэдэ, бишыхан колхозуудые үгы болгожо, тэдэниие томо совхозууд болгон эмхидхэhэн ушар хэдаа аргагүй ехэ алдуу гаргагдаhан байха юм. Орын, адуу моридой hүрэгүүд ехэл үсөөрөө. Холодная hууринда орын фермэ бии байhан аад, үндэhөөрөө үгы хэгдээ. Урдандаа жэл бүри дунда зэргээр 140—150 оро үүсэлэгдэжэ, Холодная hууринай ажалшад мяхаар гүйсэд хангагдадаг бэлэй. Мүнөө тиимэ юумэн үгы. Худалдаа наймаанда мяханай гараходань, «аласалдаан» болодог болонхой.

Хойто-Байгалай районой ажалшадай, БАМ-ай барилгашадай, түмэр замшадай эрилтэнүүдые хүсэд hайнаар хангаха гэhэн зорилготойгоор «Северный», «Интернациональный», «Ангарский», «Эстония», «Тыйский» совхозууд эмхидхэгдэhэн гээшэ. Шэнээр эмхидхэгдэhэн эдэ ажахынуудта барилга ехээр хэгдэжэ, мүнгэн зөөри, материал хайра гамгүйгөөр гаргашалагдаhан байна. 1976 онhоо хойшо «Северный» совхозой коллектив 10 миллион түхэригэй гаргаша хээ. Үхэр малай тоо толгой тиимэ гэхээр олошороошьегүй. Эндэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бэрхэшээлнүүд ушарна. Зундаа хура бороон ехээр орожо, сабшалан, таряалан уhанда абтана. Ганса «Северный» совхоздо БАМ-ай 200-гаад хүдэлмэришэд үбhэ бэлэдхэжэ үгэдэг байха юм. Бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ гаргаша хэгдэнэ. Холын Эрхүүгэй область, Алтайн хизаарhаа үбhэ, hолоомо асарха ушар гарана. hүүлэй жэлнүүдтэ совхоз ехэ барилга хэдэг болонхой. «Северный» совхозой үйлэдбэрилhэн hүн, мяханай өөрын үнэ сэн дээшэлжэ байhаар. Хэрбээ манай республикын урда районуудай колхоз, совхозуудай үйлэдбэрилhэн центнер hүнэй сэнгынь 50—60 түхэригтэ хүрэдэг hаань, «Северный» совхозой абаhан центнер hүнэй үнэ сэнгынь 90—100 түхэригтэ болоно. Нэгэ центнер мяханай үнэ сэн 700—800 түхэригтэ хүрэдэг байха юм. Урда районуудай ажахынуудhаа хоёр дахин үнэтэйгөөр hүн, мяхан абтана.

Хойто-Байгалай районой ажахынуудай үйлэдбэриин фонднууд 26 миллион 102 мянган түхэригтэ хүрэнэ. Хүн бүхэн дээрэ абаад үзэхэдэ, 21300 түхэригэй оньhон түхеэрэлгэ бии байха юм. 10 үнеэндэ нэгэ автомашина, нэгэ трактор тоологдоно. Хойто-Байгалай районой хүдөөгэй ажахынууд оньhон техникээр hайнаар хангагданхай гэжэ эдэ тоо баримтануудые хараад, мэдэхээр болоно гээшэ ааб даа. Теэд эдэ бүхы трактор, машинануудай, түхеэрэлгэнүүдэй хүсэд hайнаар ашаглагдадаггүйнь харамтай. hүүлэй хоёр жэлэй туршада Хойто-Байгалай районой хүдөө ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ 8 миллион 326 мянган түхэриг hомологдоhон байха юм. Энэ мүнгөөр hүнэй фермэнүүд, социальна болон соёлой байшангууд, байрын гэрнүүд баригдана, сабшалан, таряалангай талмайнууд үргэдхэгдэнэ, газар уhалха түхеэрэлгэнүүд бодхоогдоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ Хойто-Байгалда таряалангай талмай 1300 гектараар, сабшалан, бэлшээри 1440 гектараар үргэдхэгдөө. 700 гектар сабшалан, таряалан уhалагдадаг болоо. hүүлэй табан жэлэй туршада сабшалан, таряалан үргэдхэхэ хүдэлмэридэ 3 миллион 374 мянган түхэриг гаргашалагдаhан байна. Сабшалан, таряалангай талмай үргэдхэжэ, hайн шанартай үбhэ таряа ехээр хуряаха талаар hүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ ажал ябуулагдадаг болонхой. Гэбэшье энэ бүхы ажал ябуулганууд манай hанаhанда үшөөл хүрэнэгүй.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ тон ехэ мүнгэн зөөри гаргашалагдана. 1989 ондо 1 миллион 906 мянган түхэриг гаргашалагдаhан байна. Районой ажахынууд хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 400 мянган түхэригэй гаргаша хээ.

Хараад үзэел даа. Жэшээлхэдэ, «Бурятавтотрэнс» нэгэдэлэй Северобайкальскын автопредприятиин коллектив жэл бүри «Тыйский» совхоздо үбhэ бэлэдхэжэ үгэдэг юм. Үнгэрhэн жэлдэ эдэнэр 332 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, 13592 түхэриг гаргашалаа. Нэгэ центнер үбhэнэй үнэ сэнгынь 40 түхэриг 90 мүнгэндэ хүрэhэн байха юм. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын автобазын коллектив 153 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, 7744 түхэриг гаргашалаа. Үнгэрhэн жэлэй зун «Тыйский» совхоздо 8 предприятиин 70 хүдэлмэришэн 2609 центнер үбhэ бэлэдхэжэ үгөө. Хүн бүхэн дунда зэргээр 40 центнер үбhэ бэлэдхэhэн болоно. Дээрэ дурдагдаhан предприятинуудай хүдэлмэришэд бүхэли зундаа үбhэ бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

«Тыйский» совхоз 4 хүнhөө бүридэhэн звено эмхидхэжэ, үбhэ бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ табиhан байха юм. Эдэ дүрбэн хүн үнгэрhэн зунай сагта 1163 центнер үбhэ hайн шанартайгаар бэлэдхэжэ, ажахыдаа тушаагаа hэн. Хүн бүхэн 290 центнер үбhэ бэлэдхэhэн болоно гээшэ. Үсөөн хүн зонтой звенонуудые эмхидхэжэ, үбhэ ехээр бэлэдхэхэ арга боломжо бии гээшэ гү? Энэ дээрэ дурдагдаhан тоо, баримтануудые сасуулаад үзэхэдэ, биил байна гэжэ эли тодоор харагдана.

Бага гаргашатайгаар бүдүүн тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга боломжо манай районой ажахынуудта бии аад лэ, тэрэнь хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй бшуу. БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад, промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд хэдыдэ ерэжэ үбhыемнай бэлэдхэжэ үгэхэ юм ааб гэжэ хүлеэгээд hуудаг заншалhаа гол таhа арсаха хэрэгтэй гэжэ hанагдана. Үбhэ ехээр абахын тула сабшалан дээрэ наг шэбхэ ходол гаргажа байха хэрэгтэй. Саг болзортонь тэрэнээ уhалха шухала. Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эрилтэеэ шангадхаха ёhотой. Үнгэрhэн жэлдэ Инокене, Богучан гэжэ газарнуудта hайн ногоон гараhан аад, сабшагдангүй үлэшоо. Эндэ хэн зэмэтэйб? Районой агропромышленна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд сэхэ зэмэтэй. Эдэнэр хүдөө ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэ ёhотой аад, үшөөл биранагүй. Хойто-Байгалай АПО-гой коллектив 22 хүнhөө бүридэдэг. Эдэнэртэ жэлдээ 200 мянган түхэригэй салин хүлhэн түлэгдэнэ. hарадаа дунда зэргээр АПО-гой нэгэ хүдэлмэришэн 770 түхэриг салин абана. Совхозуудта 804 хүн зон хүдэлдэг. Эдэнэр жэлдээ 562 мянган түхэриг салин хүлhэ абана. АПО-гой мэргэжэлтэд ехэ салин хүлhэ абадаг аад, оролдолго үүсхэл гарганагүй, ажахынуудаар ябадаггүй. Тиимэhээ үхэр малай тоо толгой олошоруулагданагүй. Сабшалан, таряалан хүсэд hайнаар ашаглагданагүй. Бидэ газар дайдаар зээн ёhоор хандаад, эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаад байгаа hаамнай, районойнгоо хүн зониие хямда сэнтэй hү, мяха, овощоор хүсэд хангаха арга боломжотойбди. Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ажал хүдэлмэрие эдэбхижүүлхэ шухалада тоологдоно. Хүдөөгэй ажалшад эрилтэеэ шангадхаад байбал, урдаа табиhан зорилгоёо хүсэлдүүлхэ аргатай, эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха шадалтай ха юм.

А. КЕТРОВ,
«Победа» колхозой зоотехник, ажалай ветеран.

ДААБАРИЯ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Хориин районой «Георгиевский» совхозой hаалиин фермэнүүд амжалтатайгаар ажаллажа, байгша оной хахад жэлэй түсэб уридшалан дүүргэбэ.

Эндэ хамтадаа 6125 центнер hүн hаагдаа. Жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанhаа энэнь 75 центнерээр ехэ болоно. Иигэжэ тоhоной заводто 5300 центнер hайн шанартай hүн эльгээгдээ. Тиин хахад жэлэй түсэб 149 процент дүүргэгдэбэ гээшэ.

Совхоз дотор үнеэн бүриhөө 1156 килограмм hүн абтаа. Зүгөөр Амгалантын фермын hаалишад бүри ехэ дүнгүүдые туйлаа. Эндэ үнеэн бүриhөө 1623 килограмм hүн hаагдаа. Бэрхэ hаалишад М. Б. Ширапова, Р. Р. Дымбрылова, В. Е. Гармаева гэгшэд бүришье үндэр дүнгүүдые туйлаа.

Г. БАДМАЕВ.

Үдэр бүхэнөө — үндэр ургасада

УhАЛХА, ҮШӨӨ ДАХИН УhАЛХА

Энэ жэлэй хабарынь хуурай, хүйтэн байжа, ерэхэ ургасын гарасада ехэл муугаар нүлөөлбэ. Апрель-май hаранuудай туршада шииг нойтон орохогүй гэhэн сагай уларил шэнжэлэгшэдэй тайлбариие хараада абан, республикын Министрнүүдэй Совет байгша оной мартын 20-hоо майн 20 болотор габшагай хоёр hара соносхоhон байгаа. Энэ талаар хабарай ган гасуурые дабажа гарахын тула энэ хоёр hарын туршада хүдөө ажахын ургамалнуудай болон ногооной тогтууритай ургаса абаха зорилготойгоор нэмэлтэ хэмжээнүүд абтаhан байха юм.

Колхоз, совхозуудай, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, уhалууриин системэнүүдэй управлениин хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулан, уhалууриингаа системэнүүдые, бүлүүр станцинуудые, уhа сасадаг машина, түхеэрэлгэнүүдые саг соонь бэлэдхэжэ дүүргэhэн уhа суглуулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаhан, hүүлдэнь газараа эмхитэйгээр ундалуулжа захалhан байна.

hүүлэй мэдээгээр бүхыдөө 98,6 мянган гектар нуга сабшалан, таряалан, тэрээнhээ гадуур бүлүүр станцинуудай хүсөөр 26 мянган гектар добо газар уhалагдаба. Зэдын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй районууд бүхы бии байhан нуга сабшалангаа, бэлшээринүүдээ нэгэ дахин уhалжа дүүргээ. Бэшүүрэй, Загарайн, Хурамхаанай, Тарбагатайн Хориин районуудай ажахынууд энэ хүдэлмэреэ бahал дүүргэхэ дүтэлөө. Республикын бусад районууд эдэнэр шэнгеэр ажалаа эрхилжэ шаданагүй. Жэл бүхэндэ шахуу ган гасуурта дайрагдадаг Сэлэнгын районой колхоз, совхозуудта 3 мянган гектар нуга сабшалан болон бэлшээри үшөө уhалагдаадүй. Баргажанай районой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа огто хандуулаагүй. Эндэ бүхы нуга сабшалангай оройдоол 42 процентнь, бэлшээриин — 36, таряалангай — 20 процентнь уhалагдаад байна. Добо газар уhалалгада район дотор бүлүүр 5 станци хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй хүсөөр 1900 гектар талмай ундалуулагдаха hаа, мүнөө оройдоол 140 гектар газар уhалагдаба.

Хүйтэн хабарай болоhон дээрэhээнь газарай хүрьhэнэй шииг нойтониинь яhала элбэг гэhэн баргажанайхидай тайлбарида балай үнэншэмөөршье бэшэл ха.

Хуурай аад, халуун үдэрнүүд хүрэжэ ерэбэ. Газаа зарим үдэрнүүдтэ 30—35 градус хүрэтэр дулаан болохотойнь сасуу, газарай хүрьhэндэ байhан тэрэ багашаг шиигынь шэргэжэ эхилэнхэй. hаяын үдэрнүүдтэ хура бороон орохогүй гэжэ сагай уларил шэнжэлэгшэд тодорхойлно. Эгээл иимэ бэрхэтэй үедэ бии байhан уhалууриингаа техникые ашаглажа, түхэреэн сүүдхын туршада газараа уhалха тодорхой хэмжээнүүдые абахаар болоо.

Олохон районуудай колхоз, совхозуудай энэ ушараад байhан бэрхэшээлтэ байдалда тусхай сэгнэлтэ үгэнгүйгөөр, мүнөө болотор уhалууриингаа техникые үшөө хүдэлгэжэ эхилээдүй байhаниинь харамтай. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй районой уhалууриин 62 машинын мүнөө 16-нь, Сэлэнгын районой 47-ной — арбаниинь, Хориин совхозуудай 36-най оройдоол гурбаниинь хүдэлгэгдэжэ байна. Иимэрхүү байдал мүн бэшэшье районуудта үзэгдэнэ.

Газараа нэгэ дахин уhалжа дүүргэhэн ажахынууд үнэhэ сагаа гээжэ байнгүйгөөр, нэн түрүүн эдэ участогуудаа хоёрдохёо ундалуулжа эхилхэ ёhотой болоно.

Мүнөөдэрэй байдалаар добо газар уhалалга дээрэ бүлүүр 362 станци хүдэлгэгдэжэ байна. Эдэ техникын хүсөөр 42 мянган гектар уhалагдаха hаа, тэрэнь 26 мянган гектарта хүргэгдэбэ. Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын районуудта энэ хүдэлмэри муу бэшээр эрхилэгдэнэ. Эндэ бүлүүр 48—50 станци үдэр, hүнигүй ашаглагдадаг байна. Харин Кабанскын, Захааминай, Хэжэнгын, Прибайкалиин районуудай ажахынуудай бии байhан бүлүүр станцинуудай тэн хахадынь хүдэлгэгдэнэ.

Энэ жэлэй эрхэ байдалда добо газарые уhалха гээшэ тон ехэ удха шанартай байна. Энэмнай үбhэ тэжээл үйлэдбэрилгэдэ нэмэлтэ нөөсэ болоожо үгэнэ бшуу. Тиимэhээ колхоз совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта энэ шухала хүдэлмэреэ мүноо орхижо яашье болохогүй. Уhалагдахаар лэ газараа ундалуулхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Илангаяа нуга сабшалан, бэлшээринүүдые уhалха талаар бүхы бии байhан арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Хүйтэн, хуурай хабарай хүрэжэ ерэhэндэ колхоз, совхозууд адууhа малаа зуhаландань гаргаха хүдэлмэреэ баhал хойшолууланхай. Уhалагдадаг нуга сабшалан дээрэ мүнөө ниитын болон хубиин мал бэлшэжэ, ногооной гарасада нилээд ехэ hаад ушаруулна. Иимэ бэрхэшээлэй хэдышье ушараа hаань, эдэ малаа ойрын үдэрнүүдтэ зуhаландань зөөлгэжэ, нуга сабшалангаа сүлөөлхэ хэрэгтэй болоод байна.

Газарай үрэжэл hайжаруулха габшагай хоёр hарын зарим тэды дүнгүүдые согсолон харахада, урмашамаар тиимэ амжалта түйлагдабагүй. Июнь hарада бahал шииг нойтон нормоhоо бага байхаар хүлеэгдэнэ. Энээниие колхоз, совхозуудай, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, уhалууриин системэнүүдэй управлениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд hайн ойлгохо ёhотой. Тиимэhээ бүхы байhан уhалууриин техникэ, түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр, түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлгэхэ гээшэ манай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно ёhотой. Габшагай хоёр hара дүүрээ гээд hанаагаа амараад байха бэшэ, мүнөө жэлдэ түсэбөөр хараалагдаhан ургасаяа абахын түлөө хүдөөгэйхид оролдохо уялгатай.

М. МАШУКОВ,
үйлэдбэриин барилга-ашаглалгын «Бурятводмелиорация» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо.

«Захааминай тайга захагүй бэшэл» гэhэн хөөрэлдөөн тушаа

ТОН АЮУЛТАЙ ХЭРЭГ

Захааминай районой түб болохо Закаменск хотоhоо баруун хойшоо 1 час тухай автобусоор ябахада, Шара-Азарга hуурин таниие угтаха. Тус hууринай зүүн тээ, Шэбэртэ горхоной хойнохоно нютагай лесничествын конторо харагдадаг юм. Конторын газаагуур ариг сэбэр, зүлгэ ногоон дэбисхэр ябаhан хүнэй hанаа сэдьхэлдэ угаа таатайгаар үзэгдэдэг.

Эндэхи лесничествын ахалагша лесничи Геннадий Бато-Мункуевич Цыреторовтэй нилээд удаан хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгээрнь hонирхоо hэмди. Геннадиин тус ажахын хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоhонhоо хойшо оройдоол хоёр жэл болоо. Красноярск хотын политехническэ институдай лесничествын факультедэй 5-дахи курсда заочноор hурадаг юм байна. Эндэ үшөө 8 лесник хүдэлдэг. Мэдэлдээ нэгэ ДТ-75, нэгэ вездеход, Т-18 түхэлэй нэгэ трактортай. Геннадий Бато-Мункуевичай ажаглалтаар, техникээр муугаар хангагданхай ажахы гэжэ ойлгогдобо. Үнгэрhэн үбэл эндэхи совхозой захилаар 410 бахана, Закаменскын АТС-эй захилаар 200-аад бахана бэлдэжэ үгөө hэмди гэнэ.

Мүноо үедэ тэдэнэй гол ажал — түймэртэй тэмсэл болоно. hууринhаа баруун тээшээ 60—70 модоной зайда баруун хүбшэ ой тайга нэмжыдэг. Енгорбойн совхозой бүхы мал адууhан тэрэ шадар зуhадаг юм. Тиимэhээ совхозой ажалшад эртын хабарhаа бургааhа, харганаа галдаха ажал ябуулна. Энэ жэлшье тиимэ ажал ябуулагдаа. Гал табижа, газар сэбэрлэхэ, бэлшээри гаргаха гээшэмнай гайтайхан лэ хэрэг ха юм. Ушар тиимэhээ энэ жэлшье лесничествын ажалшадта бага зэргэ hаад түбэг татаhан байна. Мүнөө жэл гурбан газарта багахан түймэр носоо. «Гэмтэйшүүлые барижа, мүнгэн яла түлүүлhэн байнабди»,— гэжэ Геннадий Бато-Мункуевич хөөрэнэ.— Мүнөө нэгэ хүн Баруун Хүбшэ гарадаг Хүдэриин Дабаанда харуул хэнэ, нүгөөдэнь энэ зүүн — Модон Хулэй дабаанда харуулда байна. Иигэжэ бүхы хүнүүдээ хүл дээрэнь бодхожо, гал аюулай алишье үедэ үзэгдэбэл, сарахаар бэлэн байhан ажахы юм байна гэжэ бидэ ойлгоо hэмди.

Энэ үедэ түхэреэн хара фуражка малгай үмдэнхэй, хирбэгэр хара hахал табиhан Сергей Гармаевич Никифоров орожо ерэбэ. Тус ажахыда найман жэлдэ хүдэлнэ. Ой модо таридаг ажал тухайнь хөөрэлдэшэбэбди. «Үшөө табяад онуудта Зэдын комбинадай модо хойшолонгүйгөөр хюдаhан газарта жэл бүри табан гектар газар дээрэ 25 мянган модоной үрэhэ hуулгадагбди. Тэрэ Жалга гэжэ газарнай наада талаараа Шэбэртэ, саада талаараа Зүүн Гол гэhэн газарнуудаар хүреэлэгдэдэг газаршэ. Тэндэмнай гэмгүй hайн модон бултайжа эхилээ. Заримань 20—30 сантиметр үндэр болонхой. Гадна жалгын ойн захаар анзаhа ябуулжа, шэнэhэнэй борбоосгойн өөрөө унажа үрэhэжэхэ хараатай ажал ябуулдаг hэмди. Мүн Енгорбой hууринай баруун хойноhоо ороhон Зэдэ голой баруун хажуугаар хэдэн арбаад гектар газар дээрэ хушын үрэhэ тараагаа hэмди»,— гэжэ Сергей хөөрэнэ.

— Мүнөө жэл гектар шахуу ой модотой газар түймэртэ дайрагдаа. Энэмнай мандэ ехэл хоролто гээшэ,— гэжэ Геннадий Бато-Мункуевич hанаа зобонгёор ажаглаа hэн. Ногоон гимнастёркотой, хаба фуражкатай хүбүүдэй ажал хэрэг бараг hайн ябажа байгаа юм байна гэhэн бодол манай досоо түрөө hэн.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй манай районой ой модо хюдахаар орохогүйн тула бүхы ажалшад, тэрэ тоодо бидэ лесничествын хүдэлмэришэд нэгэ хүн шэнгеэр буруушааха байнабди»,— гэжэ Геннадий Бато-Мункуевич хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэбэ. Арбаад жэлэй саана тариhан шэнэhэн модоной үрэhэн сройдоо 20—30 сантиметр болоожо байбал, тэрэ тариhан модоной хүнэй хэрэглэхэ болотор хэды жэл хэрэгтэйб гэжэ бодоходо,

ой модоной ажахын хүдэлмэришэдэй hанаагаа зобохонь тон зүб гэжэ ойлгогдоо hэн. Манай нютагта ой модон хюдагдабал, ган гасуур боложо, адууhа мал үдхэгшэ зон тэжээл үгы боложо, гар мухардаха байнабди гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Эндэмнай жэл бүри хүйтэн болоно. Зундаа газар гүйсэд гэдэнэгүй. Зарим газарта оройдоол 50—70 сантиметр хүрэтэр газар гэ... динэ, тиимэhээ иимэ газарай модо унагааха гэшэ тон аюул... гэжэ уншагшадтаа ... шухала. Иимэ ехэ аюул... бүхэн мэдэрхэ ёhотой.

Аюша Д...
хүдөө б...
Шара-Азарга hуурин...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... дайдаяа адаглахада.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ ...

Кабанскын районой Байгал-Худариин совхоздо 30 хүн 6000 гахай харууhалдаг юм. Ажахы соогоо мэдээжэ болоhон гахайшан, ажалай ветеран Прасковья Михайловна Худяева район соогоо мэдээжэ болоhоор үнинэй. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 762 поршоонхо абажа, гарза хоролтогүйгөөр гүрэндэ тушааhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мэдээжэ гахайшан П. М. Худяева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ага, Онон нютагуудаар

СОЛОО БАДАРААhА... СОГТО-ХАНГИЛ

1968 ондо XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхоз нютаг тухайгаа дуунай конкурс соносхоо hэн. Энэ мүрысөөндэ зорюулагдаhан 200 гаран дуун, шүлэгүүд жюрин үзэмжэдэ табигдажа, эрхимүүдынь арад зоной дунда дэлгэржэ, хонгёо хоолойтон нютаг бүхэндэ хангюурдадаг болоhониинь элитэ. Тэрэ үедэ нютагай hургуулиин 9-дэхи классай hурагша ябаhан Бальжинима хүбүүнэй хуби заяан тухай тодорхойгоор мэдэхэшьегүй hаа, эдир поэдэй «Hангин минии Согто Хангил» гэhэн шүлэгэйнь бадагуудые эндэ дурдаябди.

Буряад булган малгайн шэбэгшэ хиисхүүлэн, энгэртэй тэрлиг үмдэнхэй, зүүн гартаа микрофон бариhан хүмнай хэн хаб? hайндэртэ наада зугаада ябадаг зон Дугар Юндунов тухай хэлэгдэнэ ха гээд хүрэhөөр тухайлха ёhотой. Энэмнай ажалай, дайнай ветеран, наhан соогоо Согто-Хангилдаа хүдэлhэн намтартай юм.

Ажалдаа амжаhан, хүдэлмэридэ хүдэржэhэн зон Согто-Хангилда олон даа. Теэд Дугар Юндуновэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэрэмнай ниитын хэрэгэй түлөө оролдожол ябадаг хүн юм. Тэрэ табяад онуудаи эхеэр бүхэ барилдаагаар округой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн. 80 наhанай дабаан дээрэ гараашье hаа, уран hайханай харалгада эдэбхитэй хабаадалсадаг, урданай (бэhэлигэй, уусын, бүхын, мориной соло) дуунуудые мэдэдэг. Тон тобшохоноор хэлэхэдэ, Дугар Юндунов нютагтаа тон хүндэтэй, эдэбхи үүсхэлтэйшүүлэй нэгэниинь гээшэ.

Баруун шанааханаа тулажархёод, хэрэгтэй номуудаа hэхэжэ hууха hамбаа забда Цымпил Дашидондоковто үсөөн лэ дайралдадаг юм. Тэрэ мүнөө колхозойнгоо ахамад инженерээр хүдэлнэ, Буряадай хүдөө ажахын институдай механическа факультедтэ заочноор hуралсана. Ажалайнгаа хажуугаар hураха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ бшуу.

Цымпил эсэгээ дахажа, бага наhанhаа техникэтэй танилсаhан, эди шэдииень гүйсэд мэдэхэ хүбүүн. Тиимэhээ механизатор мэргэжэлтэй болоhоор үнинэй. Цымпил нёдондо социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, колхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Түйлаhан дүнгүүдыньшье баясамаар — 10538 центнер таряа сохёо, түсэбөө 243,9 процент дүүргэнхэй, 681,6 условно гектар газар элдүүрилээ юм.

Эрхим механизатор, hүбэлгэн эмхидхэгшын ажалда амжалта түйлха байhандань бахаар этигэмээр.

Бүхы наhаяа техникэтэй холбоhон Дагзал Жаповые нютагайхидынь, ёhотойл «алтан» гартай хүн гэжэ дэмы нэрлэдэггүй. Нээрээшье, Дагзалай шадахагүй юумэн байхагүй — өөрөө ухаалдяад лэ элдэб орёо түхеэрэлгэнүүдые тааруулдаг.

hүүлэй хоёр жэлэй туршада Дагзал Жапов үхэр мал шахан таргалуулха бригада толгойлжо, эрхим дүнгүүдые түйлана. Тус бригадын гүрэндэ тушааhан мал хүндэ шэгнүүртэйгээр, тон тарган гэhэн сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм. Жэлэй эхиндэ худалдагдаhан хашарагууд тус тустаа 400 килограммhаа үлүү шэгнүүртэй байгаа.

Арендна аргаар хүдэлдэг болоhон энэ коллективтэ правлениин зүгhөө али болохо туhаламжа, анхарал хэрэгтэй болоод байна.

Нюдэндэ гансата торомоор миhэд гэhэн нимгэхэн сагаан шарайтай залуумгай наhанай эхэнэртэй уулзажа, «колхозой чемпион болоhон байнаш, ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгыш даа, гэхэдэ:

— Намhаа ондоо, бүхы наhаараа шахуу hаалишан ябаhан зон олон ааб даа. Теэд аза талаамни дайралдаа хаш. Жэлэй эсэсэй дүнгөөр үнеэн бүриhөө 2049 килограмм hү haahан байгааб. Бүхыдөө 54 мянган килограмм hү абаха даабаритай аад, 61473 килограмм hү тушаанхайб. Тугал абаха түсэб 129,6 процент дүүргэгдээ, малшье гээлтэ, хоролтодо оруулагдаагүй,— гэжэ тордиhогүйгөөр харюусаба.

Хандама Галсановнагай олон жэлдэ hаалишанаар хүдэлөөгүйшье hаа, дүй дүршэлтэй болоhон, аха нүхэдөө ахижа гараhаниинь гайхалтай бэшэ. Мүнөө хүнгэн зандаа, 80 гара наhанайнгаа нилээд эхэнхи хубииень hаалишанаар хүдэлhэн нагаса эжынь ажал хэрэгүүд зээ басаганайнь ажалай намтарта жэшээ боложо үгэhэниинь лабтай. Мүн түрэhэн эхэнь — округой, районой суута hаалишадай тоодо хододоо ябаhан Сэндэма Хорчинова наhанайнгаа амаралтада гараашье hаа, ажалдань хамhалсаhаар зандаа. Бүхы наhаараа үнеэдэй дүрөөн хүхэ шобторhон эжынэрэй үнэтэ зүбшэлнүүд юунтэй сэнтэй байгааб даа!

Ажалша, бэрхэ бүлэдэ үндыhэн Хандамын иимэ дүнгүүдые түйлахань зүйтэйл гээбы.

Нюдэнэйнгөө шэл заhан татаад, юуб даа хёрхоор обёорон шэртэгшэмнай Борис Бальжинимаев гээшэ. Тэрэ Согто-Хангилда нютагжаhаар арбаад жэл болобо, эндэ бүхэ барилдаагаар үхибүүдэй hургуулиин тренерээр хүдэлнэ. Энэ хугасаа соо СССР-эй спортын 3 мастерые, мастерта 10-аад кандидадуудые бэлдээ. Согто-Хангилай бүхэшүүлэй суурхажа эхилhэниинь үнинэй ааб даа. Жэшээнь, Бато Цыремпилов, Дугар Юндунов, Дарижаб Дармаев, Бато-Цырен Жамсаранов, Доржо Цыденов гэгшэд округой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Борис Бальжинимаевай бэлдэhэн залуу барилдаашад амжалтыень үргэлжэлүүлhээр. Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой шангай түлөө үнгэргэгдэhэн энэ жэлэй мүрысөөндэ Согто-Хангилай бүхэшүүлэй команда түрүү hуури эзэлжэ, дурасхаалта кубогта хүртэнхэй.

Дүрэ буляалдаалгын ... даагаар округой ... мастер Борис Бальж... «Арадай гэгээрэлэй от... гэhэн хүндэтэ нэрэ ... хүртэнхэй, «РСФСР-эй ... скэ культурын габьяата ... мэрилэгшэ» гэhэн нэрэ ... дэ зууршалагданхай юм.

Үлзытын-Адагта түб... буусатай Бадма-Цырэ... мээв ахалагша хони... наймадахи жэлээ хүд... бэшэ дүнгүүдые түйла... дорхойлон хэлэбэл, ... хэндэ 100 эхэ хонин ... 100 болон 100-hаа ... хурьгадые абажа, тоби... наар түлжүүлээд туша... занда 100 эхэ хонин ... 114 хурьга абаа. Хари... до шэнэ түрэhэн эй... 100 эхэ хонин бүхэн... хурьган түлжүүлэгдэ...

Мүнөө жэл Бадм... басагад — Цымжидма Ц... хоёр 1026 түлгэ хар... эсэгынгээ буусын хажуу... то хорёотой. Ажалынь ... hайн.

Коммунист Бадм... Дармаев мүнөө жэлээ ... нэ аргаар хүдэлхөөр ... колхозой правленидэ ... гэ үгэнхэй. Энэнь ... шиидхэгдэхэ ааба, ... hанаатай иимэ хүнэй hа... бэелүүлхэнь, hарбай... ханьлабтай.

Энэ жэлэй хонид... абалга баhал hайн ... Зүгөөр зуhаландаа үшөө ... жа үрдеэгүй байхада, ... эды хурьгад гэжэ басаг... хань бэрхэтэй. Тиибэшье ... нүүд олон, ажалдань ... маар. Хурьгашад Тимо... пов, Цыренжаб Юнду... сиин наhа хүрэhэн ... Сунрапова, ахалагша ... ной hэмган Хандама ... бүхы шадабаряа оролдо... гүйсэд элсүүлэн ажал...

Бадма-Цырентэнэй ... тоодо орохонь лабтай ...

Монгол хээтэй торго... hон тэрлигтэй, тойроб... гайтай, булгайр хара ... хүнтэй танилсая. Энэмнай ... партийна съездын нэр... колхозой түрүү хонишо... гэн Бадмажаб Батомун... шэ. Тэрэнэй ажалайнь ... байгаал ааб даа. Хари... гай суута дуушан, РСФ... габьяата артист Абида ... нов, Буряад ороной на... хүгжэмшэ Базар Цырен... шэнги үлгы-тоонтынгоо ... хүндые дээрэ ургэжэ ... хүн.

Районой, округой ур... ханай харалгада хабаад... hаа гадна, Бадмажаб ... Румыниин хото, город... суурхуулаад ерээ.

Ажалша бэрхэ, алишь... лаараа hүбэлгэн жорон... Согто-Хангилда олон, ... тон тухайнь эндэ ... гагүй байhан ушарhаа, ... рагланаа XXII партсъезд... рэмжэтэ колхозтой бага ... саа байгуулhан Монголой ... нод аймагай Булган ... «Туг» нэгэдэлэй дарга С... жалсүрэнэй «Анда нүхэдэй ... гэн халуун, ажалша зон... шээ hайхан» гэhэн үгэ... түгэсхэhүү.

Ж. ДАШ...

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ТОМСК. Уран зохёолшодой областной эмхиин ба уран hайханай литература идхан дэлгэрүүлхэ бүхэроссин бюрогой үүсхэлээр Томскэ областьдо Сибириин поэзиин үдэрнүүд үнгэргэгдөө hэн. Волгоградай, Москвагай, Сибириин хото городуудай поэдүүд айлшаар ерээ. Предприятинууд болон hуралсалай эмхи зургаануудта, хүдөөгэй hуурин тосхонуудта тэдэнэй шүлэгүүд зэдэлhэн байна. Залуу поэдүүдэй конкурсоор поэзиин hайндэр түгэсөө hэн.

СОЛОВЕЦКИЙ (Архангельска область). Сагаан далайда оршодог Соловецкэ аралнууд дээрэ аяншалгын шэнэ хаhа нээгдээ. Хойто далайн пароходствын «Буковина» ба «Татария» гэhэн таарүү зохид теплоходууд ороной элдэб заха булангуудhаа хэдэн зуугаад аяншалагшадые гайхалтай hайхан аралнуудта асараа. Энэ жэлэй навигацида Архангельскын ба Сагаан далайн эдэ аралнуудай хоорондо түргөөр ябадаг «Соловки» гэhэн судна тамардаг болоо юм.

ВОРОНЕЖ. Научно-үйлэдбэриин «Электронико» нэгэдэлэй шэнэ заводто гэрэй видеомагнитофонуудые үйлэдбэрилжэ эхилээ. Хабсаргалгын хоёр лини халаан соо 1200 аппаратура үйлэдбэрилхэ хүсэтэй. Воронежой захадахи тус предприятие Финляндиин «Хака» фирмэ барижа үгэhэн, харин Урда Корейн «Самсунг» фирмэ хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые асаржа, хабсаргаhан байгаа.

РИГЭ. «Саркана звайгзне» («Улаан одон») мотозаводой коллектив Тиксын геологуудта бишыхан вездеходуудые hаяхан эльгээгээ hэн. Гурбан голтой энэ хүнгэн машина гурбан хүниие hуулгаха, 280 килограмм ашаа тээжэ ябаха аргатай.

ДОНЕЦК. Шахтёрнуудай энэ хотодо 315 пенсионернүүд-горнягуудай, дайнай болон ажалай ветерануудай ажаhууха пансионат нээгдээ hэн. Болбосон түхэлтэй нэгэ ба хоёр хүнэй таhалганууд, эмнэлгын ба үбшэ тодорхойлолгын кабинедүүд, спортивна зал, библиотекэ, киноконцертнэ комплекс, аптекэ хэрэгтэй эд бараа худалдаха киоскнууд тэдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

БРЕСТ. Майн хорёодоор областиин бүхы нютагуудта хүйтэржэ, таряашадые нилээн түхашаруулhан байна. Хаа хаанагүй агрономическа албан таряалангуудые наринаар шалгажа, кукурузын, свеклын, гороохой, нэгэ жэлэй ногооной үрэhэ хүрэнгэ бэдэржэ эхилээ.

ВЛАДИВОСТОК. Ажал хэрэг эрхилдэг хүнүүдэй клуб Примориин хизаарай түбтэ нээгдэнхэй. Энэнь Алас-Дурна хизаар доторoo түрүүшын иимэ клуб болоно. Элдэб шатын Соведүүдэй арадай депутадуудаар hунгагдаhан ... промышленна предприя... дай хүдэлмэрилэгшэд ... бэй бүридэлдэ ороно. ... альна талаар туhала... ябуулгые тааруулан ... уялгые ниитын зургаан ... абанхай. Соёлой эмхи ... нуудай, хуулиин зурга... материальна үндэhэ ... бэхижүүлгэдэ 500 мянга ... түхэриг, тэрэ тоодо ... валюта хубаарилагдан...

(ТАСС)

Ажалшадые хангалгада—үргэн харгы

ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАГШАД

ной Тооро, Жэмһэг нютагуудта 1-дэхи шатын аптечнэ пунктнууд бии болгогдонхой. Тус аптекэнүүдтэ өөһэдөөшье эм дом бэлдэхэ эрхэтэйнүүд. Аптекэнүүд участогуудай эмшэлгын байрануудай дэргэдэхи таһалгануудсоо байрладаг.

Сэхыень хэлэхэдэ, бүхы аптекэнүүдэй байранууд бүхы эрилтэнүүдтэ хүрэдэггүй. Аптекэнүүд хадаа фармацевтнүүдэй хүдэлмэридэ таараха байра соо оруулагдаха ёһотой бшуу. Эм дом бэлдэхэдэ хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо аргатай, олон ами аминдаа таһалгануудтай, складтай, халуун, хүйтэн уһатай байха болоно бшуу. Аршаан нютагай аптекын байра 30—40 онуудта баригдаһан гэр соо юм. Энэ байра соогоо һаяар зөөжэ ошохо байһан аад, нүгөө аптекэнь капитальна заһабарилгада орохо болонхой. Тэрэ байра заһабарилха сметэ табигданхайшье һаа, хэхэ хүнүүд олдоногүй. Районой хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулха байгаа гэжэ һанагдана.

Түнхэн нютагай аптекэдэ уһан оруулагдаха ёһотой. Энэ хэрэгые «Сибиряк» колхоз һаяар дүүргэхэ даабари абаһан юм. Дүүргэхэ ёһотой. Зарим аптекэнүүд түлеэгээр дулаасуулагдадаг гээшэ. Түлеэ бэлдэхэ хэрэг тон хүшэр болонхой. Аптекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд коммунальна хангалгада хүртэжэ, түлеэ абаха ёһотой.

Аптекын хүдэлмэрилэгшэд эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулдаг юм. Энээн тухай аптекын кассир А. И. Трусова хөөрэжэ үгөө һэн.

— Манай район дотор нарһан болон хуһан мододой гүлгэ, алирһанай намаа болон эшэ, долоогоно, мойһо, модоной һархяаг, ая ганга, нохойн хоншоор гэхэ мэтын ургамалнууд, алим жэмэс суглуулагдана. Бүхы дээрэнь дурсагдаһан зүйлнүүдые 460 килограмм хүрэтэр нөөсэлхэ даабари маанадта үгтэдэг. Даабарияа жэл бүри дүүргэдэгбди. Энэ ажал хэрэгтэ маанадта һургуулинуудай һурагшанар, наһанай амаралтада гараһан үбгэд, хүгшэд туһалдаг гээшэ. Хэрэнэй дунда һургуулиин һурагшад жэл бүри бага бэшэ эм домто ургамалнуудые суглуулжа тушаадаг юм. Суглуулагдаһан ургамал, жэмэсүүдээр бидэ эм дом бусалгадагбди. Бэшыень зондоо худалдадаг гээшэбди.

Мүнөө бүхы орон дотор зарим эм дом, нэгэ дахин тариха шприц, шуһа һэлгэхэ эм, дезинфекци хэдэг хлорамин, хлорко болон бусад дуталдана.

Коллектив соо ажалай ветеранууд үсөөн бэшэ. Тэдэнэр оролдосотой ажалаараа зоной хүндэдэ хүртэдэг байха юм.

Жэшээлхэдэ, Н. Н. Власина 1953 ондо Эрхүүгэй медицинын дээдэ һургуули дүүргээд, аяар 37 жэлэй туршада фармацевтээр хүдэлнэ. Мүнөө Нина Николаевна наһанай амаралтада гарабашье, залуу нүхэдтөө баян дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг гээшэ. Өөрөө тон эрхим мэргэжэлтэн.

Санитарка М. В. Демина бүхы дээрээ 48 жэл соо ажаллана. Ганса Хэрэнэй аптекэдэ аяар 32 жэл соо хүдэлнэ. Фармацевтээр А. А. Семенихина, И. Д. Хамагаева болон В. Б. Якшеева хорёод гаран жэлдэ һайнаар хүдэлжэ байна.

Провизор Д. Д. Ошорова аптекые даагша З. Ш. Хорёнова хоёр 1975 онһоо ажаллажа, горитой дүй дүршэлтэй болонхой. Мэнэ һаяхана, 1987 ондо Улаан-Үдын медицинскэ училищи дүүргээд, наашаа эльгээгдэһэн С. А. Ангараева фармацевтээр хүдэлхэдөө, шадамар бэрхэ юм.

Мүн аптекын эрхим һайн ажалда кассир Е. С. Тулуева, санитарка Н. С. Огзонова, бэлэн болгогдоһон эм домой таһагые даагша Е. В. Жаргалова болон бусад горитой хубитаяа оруулна.

Ж. ЮБУХАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: фармацевт Н. Н. Власина; аптекын коллектив.

Д. ЦЫБДЕНОВЭЙ фото.

Хүн ба үе саг

(Түгэсхэл. Эхиниинь июниин 3-най номерто).

Республикынгаа хүгжэлтэ тухай тэдэ бэшэгүүд соогоо дурдажа, өөрөө бултанһаа ехээр баярлажа, һамгантаяа энэ баяраараа хубаалдана. Тэрэнэй өөрынь баяр хамтын баяртай нэгэдэнэ. Эндэ ямаршье хара һанаан, һүүдэр оройдоо үгы.

«Хайрата Даржабни! Мүнөөдэр амаралтада байжа, манай бүхэсоюзна барилга болохо ПВРЗ би ошожо харабаб. Юуниинь гайхалтайб гэхэдэ,— барилгань! Хэдыхэн жэлэй тур-

ҮЗҮҮР ХҮБҮҮДЭЙМНАЙ НЭГЭН һЭН

шада бүтүү тужа ой соо дүрбэн-табан дабхар гэрнүүдтэй соцгород болошоо! Энээгээр абаад үзэхэдэ, бидэ үни болонгүй, бүхы гүрэноө ондоо болгожо шадаха байнабди. Заводой цехүүд эгээл шэнэ техникээр хангагданхай. Уран һайханай томо сагаан ордон баригдажа, алишье тээшээ яларан, Москвагай томо байшангуудһаа юугээршье дутанагүй.

Ши эндэ ерээд, өөрөө хаража, намдал адляар хүхихэш даа! Оо, хэзээ зүн болохо гээшэб! Таанадаа угтаха тэрэл үдэрөө хүлеэжэ яданаб! Басагадни хэр эдеэлнэ гээшэб! Үбдэнэгүй гү! Шимни һуража байгаад, эдэнэрээ хаража, хоёр ехэ ажал зэргэ хэнэш. һаяар энэ зоболоншни дүүрэхэ даа... Би һая Юроолтэ Дампилонтой хамта Буряадай театр ошожо, «Платон Кречет» гэжэ зүжэг харабаб. Манай артистнууд ямар гоёор наадана гээшэб! Даржабхамни, һанана гүш! Энэ зүжэг бидэ хоюулан Москвада Вахтанговай театрта хараа һэн гүбди! Теэд манай артистнууд тэдэ артистнуудһаа юугээрээшье дутанагүй!»

Баһа нэгэ бэшэг.

«Хайрата Даржабни!

Би мүнөөдэр таньһаа бэшэг абажа, айхабтар жаргабаб. Конверт нээхэдэмни, зосооһоонь фотокарточка гаража ерэбэ. Энэ фото дээрэ Карина буряад дэгэл үмдэнхэй. Эжы Маринаяа гар дээрээ үргэнхэй. Хажуудань, газар дээрэ бидонтой һүн байна. Карина буряад дэгэлээ үмдөөд, шарга дээрэ бодоод байхадаа, бабушкынгаа мүртэнь хүрэнэ. Энэ хэдэхэн һара соо ямар ехэ болоод орхибо гээшэб! Ши бэшэг соогоо Марина мяха эдихэ болоходоо, эгээ ехэ яһандань түрүүн аһадаг болоо гэнэ гүш! һа! һа! һа! Зүб гээшэ. Мүнөө минии басаганда баабайнь зүгһөө бүри ехэ мяха үгөөрэй. Зай гү! «Баабаймнай үглөө ерэхэ гү!» гэжэ Карина үдэр бүхэндэ һурадаг болоо гэнэ гүш! һаяар командировкодо Москва ошохо болоноб. һаяшаг энээн тухай Маркизовтай хөөрэлдөөб. Тэрэ хэжэ байһан ажалыемни яһала дэмжэнэ. Тиигээд Москва ошожо, мал ажалай асуудалаар ямар газарнуудта орохо тухайгаа мүнөө саарһануудые бэлдэжэ байнаб. Мүнөө манда Түнхэнэй аймагай мал ажалай түрүүшын делегаци айлшалжа ерээд байна. Би тэдэндэ фабрика, заводуудые, кино, театрнуудые харуулааб. Үглөөдэр Дампилонтой хамта бидэнэр эдэ түрүүшүүлээ сайлуулха, элдэб бэлэг сэлэгүүдые барюулха байнабди. Бэлэгүүднай гэхэдэ, оёдолой машинанууд, патефонууд, агнуурнин буунууд болоно. Даржабхамни! Юрэдөө, ши минии ерэтэр, патефон бү аба. Хоюулан суггаа абахабди. Би һайниень мэдэхэ болооб, зай гү!.. Иигээд Москва ошотороо, бага-сага мүнгэ суглуулха һанаатайб. Эдеэгээшье татад гэхэдэ, яаха һэн бэ! Мүнөө минии басагадые баабайнь зүгһөө нэгэ нэгээр үни удаан таалаарайш. Баабайтнай—Базаржаб».

«Хайрата Даржабхамни! Би мүнөө герой-комсомолец Николай Островскиин «Шуурган дундуур түрөөшэд» гэжэ наһа бараһан хойноонь гараһан ном уншажа байнаб. Ши энэ ном заал һаа уншаха ёһотойш. Би мүнөө намда эгээ һонирхогдоһон нэгэ ушар тухай шамда хэлэхэмни. Энэ ушар Польшодо болоно. Нэгэ революционерые түрмэдэ хаана. Харин һамганиинь хүхөөр хүбүүтэеэ гансаараа гэртээ үлэнэ. Тэрэ революционерэй арбан нэгэн жэл болоод бусахадань, урдаһаань Раймонд хүбүүниинь айхабтар хүндэтэйгөөр угтаба. Хуушан революционер энээндэнь этигэжэ ядан баярлаһандаа бархиршаба. Юуи бэ гэхэдэ, революционерэй һамган хүбүүндээ үхэ үхэтэрөө эсэгэ тухайнь һайн һайханиие хөөрэжэ, тэрэ хүбүүн энэ нүлөө доронь ехэ боложо, эсэгээ герой гэжэ һанадаг байба ха юм. [53-дахи июурта уншаарай]. Энэ мүнөө манай байдалда таарахагүй юм бэзэ! Тиигэбэшье мүнөө минии таанадтаяа үгы хадамни басагадтамни нам тухай һайнаар хэлэдэг һааш, зун уулзахадаа, бүри дуратайнууд байха һэн гэжэ һананаб. Басагадыемни минии зүгһөө тон шангаар таалаарайш!»

Базаржаб Будаев Улаан-Үдэдөө бусаад хүдэлжэ байхадаа, нэгэл дахин Эгэтэ нютагтаа ошожо ерэһэн юм.

Энээн тухайгаа тэрэ 1937 оной январиин гушан нэгэнэй бэшэг соо тон тодорхойгоор бэшэнэ.

«Хайрата Даржабхамни! Би энэ бэшэг Эгэтэ нютагаа ерээд, түрэһэн эхэ эсэгынхиһээ бэшэжэ байнаб. Түрэһэн гэр! Энээнһээ һайхан, өөрын онсо үнэртэй гэр энэ дэлхэй дээрэ үгы ёһотой! Зүгөөр энэ гэрни намда жаахан, богоһониинь тон набтархан шэнгеэр мүнөө үзэгдэбэ. Теэд энэл богоһоһоо би ажабайдалай үргэн зам тээшэ алхааб! Эхэмни нилээд удаан хадагалһан эгээн һайн эдеэгээрээ эгээл түрүүн хүндэлөө. һүүлдэнь наһа бараһан эсэгэ, дүү басаган Дулсан тухай дурдахадань, намда ехэ хүндэ байгаа. Тиигэбэшье гэртэхимнай мүнөө булта һайнууд. Эгэшэнэрни колхоздоо эрхимээр ажаллана, бултадаа ударнигууд болонхой. Эдэнэрни үдэшэндөө сехэшүүлэй һургуулида ябажа, бултадаа уншажа, маанадтаа бэшэг бэшэжэшье шадаха болоо. Надмит абгай бүри һайнаар хүдэлнэ. Иигээд Улаан-Үдэ колхознигуудай съездэдэ аймагай зүгһөө урилгдажашье болохо хэбэртэйгээр хэлэнэ. Дабаа Даша хоёр нэгэ зуһалан гэр худалдажа абаа. «Энэ гэр сооомнай таанар зундаа ерэхэдээ байхат. Бидэ зорюута абаабди» гэнэ. «Мүнөө зун таанар бултадаа одоол ерэхэткай гэжэ этигэбэб. Амиды байһандаа аша басагадаа харахамни ха юм даа. Харин үбгэн баабайнь ашануудаа хараагүй» гэжэ эжы уйдаад-уйлаад абаба. Би эндэ жаахан Анюшкатай наадажа жаргабаб. Гурбатайхан болонхой. Дулмажаб бүри ехэ «барышни», харин Цыбиг бултанһаань һайхан, сэбэр. Аяар арбан нэгэтэй болоо. 5-дахи класста һурана. Бүхы предмедүүдээрээ эрхим сэгнэлтэ абана. Юрэдөө, һүрхэй басаган, аймшагтай хүн болохо даа!..»

* * *

...Теэд тэрэ зуниинь шье, хожом хэзээдэшье Базаржаб Будаев түрэһэн нютагаа ошохо заяагүй, эндэ ямар хубилалтануудай болохые хоёр нюдөөрөө хараха хубигүй байшаба.

Би арбан долоон наһа хүрэжэ, Хэжэнгэһээ эхынгээ түрэһэн нютаг — Эгэтэдэ анха түрүүшынхиеэ ошоһон байнаб. Минии дүү Аниие нарай байхадань, тэдэнэр абаашаһан байгаа.

1936 ондо эхэмнай наһа бараа.

Анна бидэ хоёр 1949 оной зун болотор бэе бэеэ харалсаагүй, ондоо тээ уулзаа һаа, бэе бэеэ танихашьегүй ябаабди.

Мүнөө бодоод үзэхэдэм, эхэ гээшэ үхибүүндэ эгээл дутэ хүниинь болоно. Хажуудашни хэдэн олон түрэлхид, эсэгыншье байгаа һаа, эхэдэл адляар уриеэ үмөөржэ шадаха нэгэшье хүн дэлхэй дээрэ олдохогүй. Би үншэрхые оройдоошье үзөөгүйб, хүгшэн эжымни, Балма абгаймни намайе хүн болгоо. Гэбэшье эжы элүүр энхэ байгаа һаа, заяандаашье бидэнэрээ хоёр тээшэмнай таһалхагүй һэн гэжэ һанадагби.

Иигэжэ 1949 оной зун нагаса эжыдэмни үри хүүгэд тухайгаа олон үдэр һүнинүүдэйнь, арбан, хорин жэлнүүдтэ уншаһан хэдэн сая зальбаралайнь нэгэ тарни хүсэлдэһэн шэнги болоһон юм.

Нагаса эжынгээ хара хилэн плати үмдэһыень, үбсүүндээ «Эхэ герой» гэһэн медаляа зүүгээд байһыень би һаял ойлгобоб.

Тэрэ бурханайнгаа шэрээ сооһоо алтаар бэшэһэн үргэн улаан хабтаһа, хоёр улаан хайрсаг гаргажа, минии урда табиба.

Би хүншье болоһоор иимэ хабтаһа гартаа барижа үзөөгүй байгааб. Хабтаһанай зоосоо талада СССР гүрэнэй эгээ ехэ улаан тамга, доронь Николай Михайлович Швернигэй гар табяатай. «Цыденова Ханда Цыденовна — «Эхэ-Герой» гэһэн үнэмшэлгэ байба.

— Нам тухай саарһан. Юрэдөө, Шверник гээшэшни ехэ һонёор гараа табиһан юм. Гараа табижа байтараа, бэхэ дуһаажархёо. Сараань байна гү даа?.. Би һаянай илгаруулхаяа болишооб. Түрүүн ехэл гайхагша бэлэйб. Баһал бурхан бэшэ, хүн хадаа тиигээл юм ааб даа. Юрэдөөл энэ минии гушанарай һургуулида ошоод лэ, тетрадь дээрээ бэхэ дуһаагаад ерэһэндэл адлигша даа. Ай, зайлуул, юугээшье дуугарна гээшэбиб? Энэ хүн тухай тиигэжэ хэлэжэ болохогүй. Мүнөө Шверник амиды бэлэй гү даа?

— Амиды бэд даа.

— Зай, үни удаан ябаг лэ даа.

— Тамнай мүнөө өөрөө хэдытэй болобот даа?— гэжэ би асуубаб.

— Ленин багша мүнөө хэдытэй байха байгааб?

— Далан юһэтэй.

— Энээнһээл дүрбэн наһа хороогыш даа.

— Далан таба.

— Энэшнил мүнөө минии наһан болоно гээ бы даа,— гэбэ хүгшэн.

— Эдэ хоёр хайрсаг соо юун бэ? Хаража болохо гү?— гэжэ ехэтэ һонирхон асуубаб.

— Болоно бэд даа. Нэгэн соонь энэ орден байдаг,— гэжэ нагаса эжы минии һонирхоһые ойлгожо, омогорхон, һайрхан татажа, үбсүү руугаа зааба.— Хоёрдохи хайрсаг соонь минии хамаг эрхэнүүд бэшээтэй байха.

— Юун гэһэн гоё гээшэб! Нагаса эжы, та энэ саарһаараа ябажа үзөө хүн гүт?— гэжэ бахархан асуубаб.

— Үгы.

— Нэгэшье дахин гү?

— Нэгэшье дахин.

— Ай-яа-яй! Москва, Ленинград, Крым ошохо һаабзат.

— Юу хэхэбиб даа? Ошохошье гээ һаа, газар биил даа. Москвашье ошохо һэм. Тэндэ Базаржабаймни басагад байна. Теэд, юу хүндэ туһа хэхэгүй аад, харгын зоболон боложо, зоной ажал, һургууди һатуулжа ябахабши? Манайхин аршаанишье ошо гэгшэ, ошогшогүйб. Гүрэн миинтээр яба гэжэ энэ саарһа үгэхэдөө, зайжа зуража яба гээгүй хүндэлһэндөө барюулаа гүбэ. Нэгэ тээшэ ошохо гээшье һаа, эдэшни мүнгэ түлөөд абаашаха. Үгышье һаань, би пензитэйб. Базаржаб Дэмбэрэл-Даши хоёройм түлөө һара бүхэндэ мүнгэн ерэжэ байдаг,— гэбэ хүгшэн.

Би тиихэдэ хүгшэниие хараад, ажабайдалай мүхэшэгүй хүсэтэйе, хүнэй һайхан һанаанай хамаг юумые илаха байһандань этигээ һэм.

Минии дүү басаган Анна (Базаржаб нагасын түрүүн хэлээшээр Анюта) энэ хүгшэнэй дали доро хүн болоо.

Мүнөө минии дүүтэн—Анна Балдан-Дамба Ринчиновтэн Эгэтэ нютаг дээрээ, элинсэг хулинсагайнгаа гуламтада түлиһэн галыень унтараангүй, бүри ехээр дэбжээн, хонин ажалда хори-гушан жэл эрхимээр ажаллажа байна.

Минии хүрьгэн Балдан-Дамба Эрдынеевич Ринчинов хонин дээрээ ахалагша хонишон нэрэтэй хадаа Ленинэй орденоор, Ажалай Улаан Тугай орденоор, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкын алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудаар шагнагданхай.

Колхозойнгоо түб дээрэ эдэнэр тон томо гэр үни хада барижа оронхой. Тиигэбэшье анхандаа нагаса эжынгээ һууһан бишыхан зуһалан гэрые түрүүн байһан газартань орхингүй, урилжа асараад, хашаа соогоо, эгээ эли газарта музейн гэр шэнгеэр табиһаниинь намда тон һайшаалтай байдаг.

Энэ гэр соо Базаржабшье, минии эхэшье, Будын үхибүүд бултадаа түрэһэн, гараһан байна.

Базаржаб Будаев тэрэ хамуулда орохынгоо урда энэ гэртэхиндээ ерээд, һамгандаа бэшэһэн нэгэ бэшэг соогоо энэ түрэһэн гэрээ дурдажа: «Ажабайдалай үргэн зам руу энэ гэрһээ алхаа һэм» гэжэ бэшэһэн байдаг.

Энэ хуушан гэрые мүнөө харахадамни, зосоомни нагаса тухай, тэрэнэй хүшэр хуби заяан тухай хүндэ бодол дахин бурьялна.

Теэд сагай саашаа ябаха бүхэндэ хамаг юумэн хуу тэгшэрдэг. Зүгөөр хүнэй дурасхаал тэгшэрхэ ёһогүй.

Мүнөө энэ Мужыха тосхоной нэгэ шэнэ үйлсэдэ Базаржаб Будаевич Будаевай нэрэ олгожорхёо һаа, зүйтэй һэн.

Эндэ тэрэмнай эгээ түрүүн коммуна байгуулалсаа. Эгэтын

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Будаев, дүү басаганиинь Дулсан, уран зохёолшо Ц. Галановай түрэһэн эхэ, эдэнэй эсэгэ Дагбын Буда.

һомон зүблэлэй тон түрүүшын түрүүлэгшэ байгаа.

Мүнөө эндэ хамаг юумэн хуу ондоо болоо. Теэд энэ ажабайдалай эхиндэ Эгэтын түрүүшын комсомол, түрүүшын коммунист Базаржаб Будаевич Будаев байһан байна. Энээниие мартажа яашье болохогүй!

Иигээд сагай ябаса бүри эршэдэжэ, һанагдаагүй элдэб шанга хубилалтануудшье болоожо магад.

Энэ үедэ Базаржаб Будаевай анхан сагта шэлэһэн зам харгыһаа ондоо сэсэн хуби заяан манда олдохогүй гэжэ би этигэнэб.

Хэрэгтэй болоо һаань, энэ замыень бидэ дахин дабтажа гараха ушартай болонобди...

* * *

...Минии нёдондо Эгэтэ нютаг ошоходомни:

— Бидэ мүнөө гэр бүлөөрөө арендэнэ бригада болобобди. Хуушан хонидоо харадаг Хара хададаа 60 гектар газар хэмжүүлжэ абабабди. Хамаг газараа өөһэдөө үрэжүүлдэг, уһалдаг болобобди. Үбһэеэ арба гаран жэл өөһэдөө сабшадаг һэмди. Харин мүнөө эндээ һогооборишье үлөөхэгүй гэжэ оролдохомнай. Хонинаймнай хашаа хотон хуушан, тэрэнээ бидэ баһа өөһэдөө шэнэлхэ, заһабарилха болонобди. Ондоо тээһээ олон хүнүүдые дуудаа һаамнай, хэрэг, түргэн бүтэһэн шэнги болобошье, удангүй дахин һангиршаха. Олон дахин иимэ ушар болоһон ааб даа. Хүрьгадуудаашье бултыень мүнөө өөһэдөө абабабди. Зуун хониһоо зуу һайса гаран хүрьгад абтаад байна. Олондо олзогүй гэжэ нээрээшье зүб юумэ гээшэ гү?.. Бидэ мүнөө хамаг ажалайнгаа гаргашые өөһэдөө мэдэдэг, өөһэдымнай олзо энэ ажалһаа дулдыдадаг болохонь. һайнаар хүдэлөөл һаа, олзотой, үгы һаа, хогоосон һууха бди,— гэжэ дүү басаган Анна намдаа хөөрэбэ.

— Тиихэдээ дахин үмсэ болобо гээшэ гүт? Энээнэй түлөө Базаржаб нагасашни, бүхы коммунистнууд шуһа мяхаяа, арһа яһаяа гамнангүй оролдоо, ангиин дайсад гэгдэдэ, агууехэ дайнда илаа гээшэ һэн гү?— гэбэб.

— Энэ тиимэ бэшэ гэжэ һананаб. Тиимэ гэжэ һанаха байгаа һаа, бидэ заяандаашье арендэдэ орохогүй һэмди. Зүгөөр юумэн бүхэн эзэтэй, тоотой болоходоо, хамтын ажалай шанар бүхыдөө дээшэлхэ зэргэтэй. Ганса хооһон үгөөр ажал ябуулха саг мүнөө һалаа. Минии һанахада, колхоздоо арендэ гү, ажалай тоосоо гү ,али үшөө ондоошье арга оложо, бултадаа эрхимээр хүдэлхэ, мүрысэхэ ёһотойбди.

— Зүбшье хэлэбэ хаш... Энэ трактор ажалдаа туһалуулхаяа асараа гүт? Трактористнь ямар хүн бэ?

— Бидэшни энэ трактор өөһэдтөө худалдажа абаабди. Хоёр мянга гурбан зуугаар... харин колхоз жэл бүхэндэ хэдэн олон тракторнуудые абаад, хүсэд харюусаха хүнэй үгы байһанда түргэн һалашана ха юм. Юрэдөө, мүнөө хүн бүхэнэй хамаг юумэндээ гамтайгаар, харюусалгатайгаар хандадаг болоогүй һаань, саашадаа юуншье бүтэхээ болёо. Теэд энэ тракторшни манай ажалда ёһоор байна. Хүнгэн машина гээшэшни хүлөө тээгээд зайхаһаа бэшэ, хүдөөгэй зондо ямаршье туһагүй...

— Үгы, тэрэ һаяшаг абаһан «Волготнай» хаанаб? Эбдэршоо гү?

— Хашаа соо хаалгатай. Эбдэрээшьегүй. Талаар ябаха сүлөөгүйбди...

Тугаар холошог хүршэгэнэжэ байһан трактор энэ үедэ гэнтэ хажуудамни гүйлгэжэ ерэбэ. Кабина сооһоонь нэгэ бишыхан хүбүүнэй толгой бултайба.

— Ши хэн гээшэбши?— гэжэ би ехэтэ гайхан асуубаб.

— Цыденжаб.

— Баярай хүбүүн гүш?

— Тиимэ.

— Хэдытэй болобош?

— Арбан дүрбэтэй.

— Энэ хүбүүмнай мүнөө тракторһаа буухаяа болинхой. һургуулиһаа ерээд, трактораараа уһа асардаг юм. Иигээд Буладай хүбүүн Солбон тракторто һууха. Мүнөөл арайл заахан, зургаатай... Теэд бидэ баһал иимэ хүнүүд — Цыденжабай наһанда дайнай үедэ морин жаткаар таряа хадагша, морин тармуураар үбһэ тармагша бэшэ һэн гүбди? Мүнөө үхибүүдые дан эрхээр, юушье хүүлэнгүй һургадаг болошообди. Энэ баһа тон буруу,— гэбэ Анна.

— Энэшни юун гэһэн нэрэтэй трактор гээшэб?— гэжэ би Цыденжабһаа асуубаб.

— Т-25. Та мэдэхэгүй хүн гүт?— гэжэ тэрэ тон омогорхолтойгоор нам тээшэ дээрэһээм доошо хараад, педалинь шангаар даража, хашаа тээшээ гүйлгэшэбэ.

Ц. ГАЛАНОВ.

…уушан хэлэ бэшэгэй хэшээлнүүд

XXV.

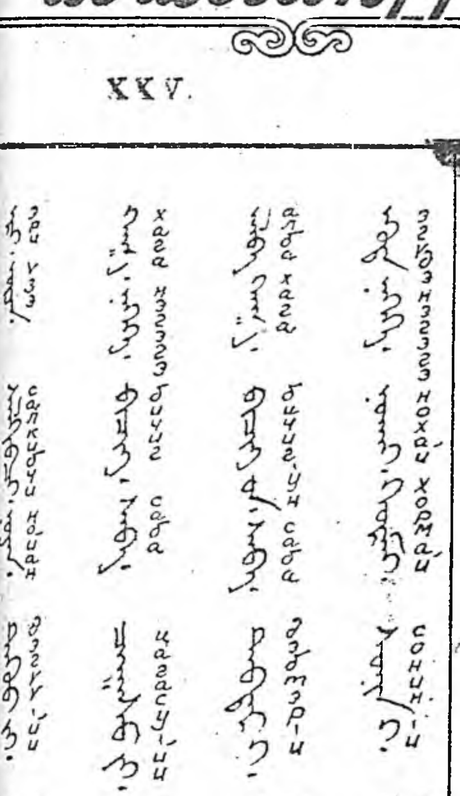

1. Шэнэ үйлэ үгэнүүдэй гү, али глаголнуудай бэшэг дээрэ тэмдэглэгдэдэгынь: үг—үгэ, аб—аба, ки-хэ, эри—бэдэрэ гэһэн удхатай, үзэ—үзэ, хага—хаа, нэгэгэ—нээ, алба хага—алба хаа, эгүдэ, нэгэгэ—үүдэ нээ. Эндэ алба хаа гү, али ямар нэгэн албанай газарта хүдэлэ гэһэн удхатай, энээниие эгүдэ хага—үүдэ хаа гэһэн холбуулалһаа илгаруулха хэрэгтэй.

2. Шэнэ нэрэ үгэнүүд: хагудаса—хуудаһан, үс—үһөө, салкибчи—һалхисша (форточка), нойан—ноён, бичиг—бэшэг, саба—һаба (посуда), бичиг-ун саба—портфель, нохай—нохой, хормай—хормой.

3. Үйлын падежэй— йи,—и залгалтануудые бэшэхэ дүримүүд: түргэн аялганаар, тогтууригүй и хашалганаар һүүлтэһэн үгын хойто тээ—йи залгалта бэшэдэг—аха-йи—ахые, дэгүү-йи—дүүе, цагасу (н)—йи; хашалгануудаар гү, али тогтууритай и хашалганаар һүүлтэһэн үгэдэ—и залгалта бэшэдэг—дэбтэр-и, сонин-и г. м.

4. Эдэ залгалтануудые зарим түлөөнэй нэрэнүүдтэ суглань, заримдаа аминдаьшье бэшэһэн байдаг: намайи—намайе, чимайи — шамайе, эгүн-и — энээниие, тэгүн-и—тэрээниие гэхэ мэтэ. Тиихэдэ бүлэгэ—бэлэй гэһэн батлаһан частица ходо хэрэглэгдэнэ.

Ага, Онон нютагуудаар

ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ САХИНА

Согто-Хангилай XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, профсоюзай комитет ниитэ гэшүүдэйнгээ бэе махабад һайнтай, элүүр энхэ байха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг юм. Ушар юуб гэхэдэ, дүрбэн тэгшэ хүн олониитэдэшье, мүн гэр бүлэдөөшье үлүү ехэ туһа хүргэхэ, ажал хэрэгтээ абьяастайгаар хандаха аргатай байдаг.

Тиимэһээл эндэ һаяхан батлагдаһан хэлсээнэй ёһоор, Шэтын онкологическа ажахын тоосоото түбэй арбаад гаран мэргэжэлтэд тус колхозой ниитэ гэшүүдэй бэеын элүүрые шэнжэлһэн байна. Хахад һарын турша соо 564 хүн тэдээндэ бэеэ үзүүлбэ. Шэтэ хотын аргашадай мэдүүлһэнэй ёһоор, 45 наһанһаа дээшэ наһанай зон бэеэ заабол шалгуулха ёһотой байгаа.

Колхоз Шэтэһээ ерэһэн мэргэжэл түгэс аргашадта бэеэ шалгуулһан хүн бүхэнэй түлөө Шэтын онкологическа түбтэ 20 түхэриг оруулба. Иигэжэ Согто-Хангилай XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүн зонойнгоо бэеын энхэ элүүрые һэргылхын түлөө ехэ хүдэлмэри үнгэргэбэ гээшэ.

Б. ДАБАЕВ.

ТАСС ХИЛЫН ЦААНАҺАА

…АРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ШЭНЭ ШАТА

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Холбоото Штадуудта ерэлгэдэ «Вашингтон пост» газетэ бүхы найман хуудаһаяа зорюулһан байгаа. «Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөөнэй уулзалгын үедэ хоёр талын зүб-

…ерикан дээдэ ту… хүтэлбэрилэгшэдэй …дэ болоһон уул…айн хэблэлдэ үр…ллогдоно, радио …евизионно компа… дамжуулгануудта …эзэлнэ.

…НГТОН. Хоёр оро…бсэгүүдтэ холын …ллэгдэхэ ядерна …ые хороохо ту… баталха гээшэ …эрэг болоно гэжэ …дэг телекомпа…ртаж соо хэлэгдэ…

…а наймаанай хэл…га гээшэ эндэ бо…рэлдөөнүүдэй гол …лобо гэжэ США-…й департаментын …эй-би-си гэдэг тэ…ын корреспондент

лэхэ зүйлэй бүхы шахуу асуудалнууд шиидхэгдэбэ,— гэжэ газетын тусхай корреспондентнүүд бэшэнэ.— Европын ерээдүйн байдалай, илангаяа Германиин асуудалнуудта бии байһан бэрхэшээл түбэгүүдтэ онсо анхаралаа хандуулхын тула хоёр хүтэлбэрилэгшэ ехэ хүсэ шадалаа элсүүлбэ».

Мүнөө, баруунай оронуудай олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг хэрэгсэлнүүдэй Советскэ Союзай «һула байһан» тухай бэшэхэдэнь, манай ороной унажа байһан тухай баталамжануудые буруу һүргэхын, СССР-эй хүсэн түгэс, нэрэ хүндэтэй байһан тухай Америкэдэ һануулхын тула Кремлиин хүтэлбэрилэгшэ шэнэ добтолго эхилһэн байгаа гэжэ тус газетын ондоо материал соо хэлэгдэнэ.

ПАРИЖ. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй энэ уулзалга адли һайн үрэ дүнгүүдые үгэбэгүй гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Дюма «Радио Франс интернациональ» гэдэг радиостанцида интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. Тэрэнэй һанамжын ёһоор, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар яһала һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаха байна. Гэбэшье Германиин асуудал дары түргөөр гуримшуулан шиидхэгдэхэ аргагүй гэжэ Франциин дипломатическа албан зургаанай толгойлогшо тододхоо. Германиин асуудалаар Советскэ Союзай һанаагаа зобожо байһаниинь элитэ. Юундэб гэхэдэ, СССР-эй аюулгүй байдал онсо удха шанартай гэжэ түүхын һургаалнууд элирхэйлэн гэршэлнэ.

ЛОНДОН. «Конгрессменүүдтэй М. С. Горбачевой ехэл найдамтайгаар уулзалга үнгэргэһэниинь намда һайшаагдаба» гэжэ американ сенатор-демократ А. Крэнстон Ай-ти-эн гэдэг телекомпанида интервью үгэхэдөө тэмдэглээ. «Ерээдүйн нэгэдэмэл Германи тухай асуудалаар арсалдаануудай гараашье һаань, юрэнхыдөө хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар үнгэржэ, үгээ ойлголсолые элирхэйлэн харуулба» гэжэ Би-би-си гэдэг телекомпаниин шэнжэлэгшэ мэдүүлбэ.

БОНН. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд һайн үрэ дүнгүүдые үгэбэ гэжэ мүнөө хэлэжэ болоно гээд АРД гэдэг телепрограммые хүтэлэгшэ тэмдэглээ. Эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Германиин асуудал гүнзэгыгөөр харуулагдаһан байгаа гэжэ ЦДФ-эй телепрограммын репортаж соо заагдана. Гэхэтэй хамта тэрэ Вашингтондо гүнзэгыгөөр хэлсэгдэхэгүй юм гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Саашадаа зургаан гүрэнэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ энэ асуудал али бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Соёлой hонин

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ буряад драмын театрай ехэ коллектив үнгэрhэн hарын тэнгээр гурбан бүлэгтэ хубааржа, хүдөө нютагуудаар зунайнгаа гастрольдо гараа hэн.

Тэдэнэймнай нэгэ бүлэг (хүтэлбэрилэгшэнь Р. Д. Тыхеева) Хэжэнгэ, Хори, Яруунын аймагуудаар, нүгөөдэ бүлэгнай (хүтэлбэрилэгшэнь Р. Т. Цыремпилова) Агын автономито округой нютагуудаар зүжэг наада харуулжа ябана.

Хорёод хүнhөө бүридэhэн манай бүлэг, тэрэнэй 11-ниинь артистнууд, майн 19-hөө захалжа, Захаминай аймагай наада захын нютаг болохо Үлэгшэнhөө гастрольнуудаа эхилээ hэн. Уран зохёолшо Анатолий Кимэй «Хүхы шубуунай гуниглал» гэhэн зүжэг манай репертуарай гол болоно. Гадна энэ зүжэгөө табиhан үдэшынгөө хойто үдэрынь манай артистнууд хүдөө нютагайхидай урда концертнэ программая дэлгэдэг заншалтай. Тэрээндэмнай зүжэгүүдhээ хэhэгүүд, буряад, монгол хатар, дуунууд, шог ёгто сценкэнүүд оруулагданхай юм.

Зүжэгэй гол рольнуудта РСФСР-эй габьяата артист, Буряадай АССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Людмила Дугарова, артистнууд Иван Цыбикжапов, Анатолий Ермошкин болон бусад нүхэд шадабаритайгаар наадажа, харагшадта hайшаагдана.

Тэрэшэлэн Н. Черкасовай нэрэмжэтэ Ленинградай гүрэнэй театрай, хүгжэмэй болон кинематографиин институт хоёр жэлэй урда амжалтатайгаар дүүргэжэ ерэhэн залуу бэлигтэн Жаргал Гармажапов, Туяана Бальжанова, Баярма, Эрдэни Жалсановууд, Эржэн, Саян Жамбаловууд зүжэгтэ hайнаар наадахынгаа хажуугаар концертнэ программынгаа гол хүсэниинь болодог байна.

Энэ hарын 18—19-hөө манай бүлэгэй гастрольнууд Зэдэ дээр, удаань Сэлэнгын аймагаар гараха, hарын дүүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

Дамба-Дугар БОЧИКТОЕВ,
театрай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата артист.

Захааминhаа мэдээсэнэ:

«САНАГА» ТҮНХЭНДЭ

Мал ажалтай, аймагай эгээн томо ажахы болохо Санагын совхозой залуушуулай дуу, хатарай «Санага» ансамбль республика соогоо мэдээжэ болоhоор үнинэй. Тэрэнние нютагай бэлигтэй хатарша, дууша Борис Владимирович Тарбаев хүтэлбэрилдэг юм. Ансамблиин программада буряад, монгол дуу, хатарнууд, шэнэ дуунууд, шог егто үзэгдэлнүүд оруулагданхай. 20-ёод хүнhөө бүридэhэн «Санагын» түлөөлэгшэд Түнхэнэй аймагай нютагуудаар концерт наадаяа табиха юм.

«ЯРУУНА» ЗАХААМИНДА

Яруунын аймагай соёлой таhагай «Ярууна» гэжэ дуу, хатарай хорёод хүнhөө бүридэhэн ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Людмила Черепанова)— манай ажалшадта уран бэлигээ харуулжа бусаба.

Ансамблиин дуушад Людмила, Татьяна, Александр гэгшэд ород, буряад дуунуудые оншотой hайханаар гүйсэдхэбэ. Илангаяа «Тоонто нютаг», «Байгал тухай» буряадаар гүйсэдхэhэн дуунуудынь олоной hайшаалда хүртэбэ. Гадна Яруунын анханай суута Черепановтанай бүлын алдар солые үргэлжэлүүлэгшэд ород, совет дуунуудые ирагуу hайханаар гүйсэдхөө.

«Ярууна» ансамблиин хатаршадай бүлэг буряад, молдаван, украин хатарнуудые улад зондо харуулжа, ёhотойл «нюдэнэй хужар, шэхэнэй шэмэг» болгобо.

Республикымнай холын зүүн захаhаа ерэhэн бэлигтэн эндэhээ Баргажанай, Хурамхаанай аймагуудай ажалшадта айлшалхань.

ВЕТЕРАНУУДАЙ КОНЦЕРТ

Зэдын комбинадай Соёлой ордон соо hаяхан уран hайханда дуратай сценын ветерануудай ехэ концерт болобо. Тэрээндэ хамта дээрээ 60 шахуу хүн хабаадалсаа. Нэн түрүүн 1940 ондо Москвада үнгэргэгдэhэн Буряадай литература, искусствын декадада хабаадалсаhан, ажалай ба дайнай ветеран Александр Харитонович Хазагаевые эндэ еhолон хүндэлөө.

Концертдэ мүн лэ 1956, 1965 онуудта Москвада үнгэргэгдэhэн Россин хүдөөгэй уран hайханай бүлгэмүүдэй бэлигтэнэй харалгада хабаадалсаhан олохон нүхэд бэлиг шадабарияа харуулба. Тэдэнэй тоодо Нина Лубсанова, Ольга Будаева, Марта Лумбунова, Цыпэ Очирова, Мэлс Цыденов, Клавдия Будунова, Тамара Лихачева гэгшэд түбэй харалгада хабаадалсаhан, тэрэ сагуудайнгаа дурсалгануудые хөөрэжэ, дуу, хатарнуудые гүйсэдхэбэ.

Энэ концертдэ Цахирай интернат hургуулиин hурагшадай дуу, хатарай «Ургы» ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь Михаил Хубриков) эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Түгэсхэлдэнь сценын уран hайханда дуратай ветерануудай зүгhөө Россин Федерациин hургуулиин габьяата багша Цыпэ Санжиевна Очирова шэнэ үеын бэлигтэндэ—«Ургы» ансамблиин түлөөлэгшэдтэ «скрипичнэ түлхюурэй» hайхан дүрсэ бэлэглэбэ.

Концертhээ ороhон мүнгэн аймагай энэрхы сэдьхэлтэнэй жасада дамжуулагдаа.

ХҮҮГЭДТЭ ДАМЖУУЛАГДАХА

Хүүгэдые хамгаалха Уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаhан Закаменск хотын 11 хүүгэдэй саадуудай ахамад бүлэгэй үхибүүдэй концерт болобо. Эндэ үхибүүдэй саад бүхэнhөө 20 дууша, хатарша хүүгэд хабаадалсаа. Закаменск хотын искусствын hургуулиин эдир хүгжэмшэд концертдэ хабаадагшадые аялга, хүгжэмөөр үдэшэн дэмжэhэн байна.

Мүн лэ энэ ехэ нааданда хабаадагшадые уласхоорондын hайндэрөөр Закаменскын промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд-шефүүд халуунаар амаршалаа.

Үхибүүдэй концертhээ ороhон 1200 түхэриг мүнгэн аймагай түбэй хүүгэдэй саадуудай хэрэглэмжэ хангалгада сүм дамжуулагдаха байна.

В. ХАЛЗАНОВ,
райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагай методист.

ЗҮЖЭГҮҮДhЭЭ ХЭhЭГҮҮД, ДУУНУУД

Эдэ үдэрнүүдтэ Түнхэнэй, Ахын районуудай театрта дуратайшуул Ажалай Улаан Тугай орденто Буряадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай бэлигтэ түлөөлэгшэд болохо, РСФСР-эй габьяата артист, Буряадай комсомолой шангай лауреат Лариса Егоровагай, Буряадай АССР-эй арадай артист Дарима Сангажаповагай, Буряадай АССР-эй арадай артист, Буряадай АССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Михаил Елбоновой гүйсэдхэhэн зүжэгүүдэй хэhэгүүдтэй танилсана.

Концертын программа Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур», Д. Эрдынеевэй «Бальжан хатан», Д. Дылгыровэй «Амар заягүй амаралта», Ч. Айтматовай «Эхын тариалан», Н. Гоголиин «Ревизор» гэhэн зүжэгүүдэй хэhэгүүдhээ бүридэнэ. Гадна мэдээжэ артистнуудай В. Пантаевай, Ю. Эрдынеевэй, А. Андреевэй зохёоhон дуунуудые уран гоёор гүйсэдхэжэ, шагнагшадай халуун баярта хүртэбэ гэшэ. Мүн гүйсэдхэhэн олон дуунуудынь Түнхэн нютагhаа гараhан поэдүүдэй үгэнүүд дээрэ бэшэгдэhэн байба.

Бүлэг артистнуудай гастроль майн 28-hаа июниин 18 болотор үргэлжэлхэ. Тэдэнэр Ахын райондо июниин 3-hаа 7 хүрэтэр зүжэг наадаяа харуулба.

Б. ШАРАКШАНОВ.

АРАДАЙНГАА ДУУ, ХАТАРААР hОНИРХОНО

Арадай аман зохёолой hайндэр hаяхан Дээдэ-Онгостойдо болобо. Тэрээндэ имагтал үхибүүдэй коллективүүд хабаадаа hэн. Б. Ямпиловай «hайндэрэй увертюрэhээ» аялга хүгжэм зэдэлжэ, энэ hайндэр нээгдэбэ. Буряад, ород, украин арадуудай, шэмээшэгүүдэй хубсаhа үмдэhэн хүбүүд, басагад нээлгэнэй жэгсаалда зогсоо.

Арадай уран бэлигэй республиканска научно-методическа түбэй ахалагша методист В. И. Ковалевой найруулан табиhан программаар энэ hайндэр ябуулагдаба.

Турунтаево hууринай «Веселка» гэжэ коллективэй программа hонин байгаа. Гоё hайхан дуунууд ба хатарнуудай гүйсэдхэгдэхэ үедэ хүбүүд, басагад элдэб инструментнүүд дээрэ наадажа, аялга хүгжэм зэдэлүүлээ hэн.

Шэнэ-Бэрээнэй ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь О. И. Семенова) зохидхон программатай байгаа. Шэмээшэгүүдэй коллективүүд холо ойгуур суурхаhаар үнихэнэй ааб даа. Тиин үхибүүдээ өөhэдынгөө заншалта дуу, хатарта hургадаг байhаниинь магтаалда хүртэмөөр. Тарбагатайн соёлой байшангай фольклорно «Челночок» гэжэ коллектив, тэрэл районой Заводскойн hургуулиин «Одохон» гэжэ ансамбль (ударидагшань А. К. Блинова) түрэлхи олон дуу, хатар мэдэхэ, шадаха байhанаа гэршэлбэ. Урданай дуунуудые, наадануудые Оймор болон Сотниковой дунда hургуулинуудай коллективүүд дурадхаа hэн.

Шаралдайн дунда hургуулида классhаа гадуур хүдэлмэри эмхидхэгшэ И. В. Калашникова урданай ёhо заншалнуудые hэргээхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа табидаг юм.

Түнхэнэй районой Галбайн дунда hургуулиин «Алтан-Булаг» гэжэ ансамблиин байгуулагдаhаар хоёр жэл болонхой. Хүүгэдэй ансамбль эмхидхэгшэдэй дунда нэн түрүүн hургуулиин директор В. М. Зомоновые нэрлэхэ хэрэгтэй. Энэ хүн өөрөө ехэшүүлэй фольклорно коллективэй эдэбхитэй гэшүүн юм. Будамшуугай репертуарhаа зүйлнүүдые, хадаг табилганай, түрэ хуримай үедэ хэлэгдэдэг hайхан үгэнүүдые, сэсэн үреэлнүүдые, арадайнгаа дуунуудые, оньhон үгэнүүдые гүйсэдхэдэг энэ коллектив гоё программа харуулжа, үндэрөөр сэгнэгдэбэ.

Дүтэлүүрэй болон Утаатайн дунда hургуулинуудай фольклорно коллективүүд сугтаа hонин программа бэлдэhэн байгаа. Дуу, хатарhаа гадна Захааминай буряадуудай ажаhуудалhаа, уран дархалалгаhаа hонирхомоор зүйлнүүд дурадхагдаа.

Эгэтын-Адагай дунда hургуулиин фольклорно ансамбль (хүтэлбэрилэгшэнь М. Б. Цыренов) үргэн ёохорой наада эмхидхэhэн байгаа.

Энэ коллектив бүхэсоюзна фольклорно hайндэртэ хабаадаха эрхэдэ хүртэжэ, «жэшээтэ» гэhэн нэрэ зэргэтэй болонхой юм.

hайндэрэй жюри лауреадай дипломоор Зэдын районой Алцагай дунда hургуулиин коллективые шагнаба.

hайндэртэ хабаадаhан хүбүүд, басагад, этнографическа музейдэ орожо хараа, «Советскэ Союз» журналай корреспондентнүүдтэй уулзаа. Удаань бэе муутай үхибүүдтэ гоё концерт харуулаа hэн. Үдэшэлэн «Огонек» гэжэ пионернүүдэй лагерьтэ үхибүүд бултаа суглархадаа, зохёохы хүдэлмэриингөө дүн дүршэлөөр хубаалдаба.

Урданай дуунуудаар, хатарнуудаар, ёhо заншалнуудаар үхибүүдэй hонирходог байhание энэ hайндэр элирүүлбэ. Гэхэ зуура энэ талаар үшөө ехэ юумэн хэгдэхээр байна гэжэ мэдэрэгдээ.

А. ЯЖИНОВА,
республикын Арадай эрдэм hуралсалай министерствын инспектор.

Цыдып Цырендоржиев

V. ХИТАДАЙ НИИСЛЭЛ БЭЭЖЭНДЭ

(Үргэлжэлэл. Эхниинь майн 29, 30, 31-нэй, июниин 7-ной номернуудта).

Хүн-хотын вокзал дээрэ поездадо үдэшэ hуугаа hэмди. Унтаад бодоходомнай, поездымнай сонхын саанахи дайдын шарай эрид хубилшоод байба. Үргэн таланууд, нюсэгэн хада, гүбээнүүд дайралдахаяа огто болижо хабшал хүнды газараар ябадаг болобобди. Тиихэдээ хада уулануудулам эгсэ, үндэр болоно, ой модон элбэгжэнэ.

Удангүй тоннельнүүд ходо ушардаг болоод хабсагайлиг хадануудтүмэр замдамнай тон дүтэ болобо. Үндэр хадануудай оройдо ургаhан нарhан манай эндэхиhээ тад ондоо. Гадаада түхэлыньшье шэлбүүhэ холтоhониинь шье ехэ илгаатай. Тиимэhээ хада уулануудай оройгоор ургаhан манай Сибириин нарhан тэдэнние бүри задарюун, hүрөөтэй болгоhондол байдаг. Харин эндэхи нарhанууд хада уулануудта ямаршье «hэбхи», хүнгэн, үнэн бэшэ шэнжэ оруулна. Эжэлүүдгүй хитад гравюранууд ухаанда ороод, тэдэнэй онсо шэнжэ шанар энэ байгаалиhаа эхитэй ха юм гээд бодоо бэлэйб.

Хэдэн арбаад уташье, богонишье тоннельнүүд соогуур гараад, сайбар үнгэтэй, эндэhээ, поезд coohoo харахада, үнэн бэшээр үзэгдэhэн Хитадай Агуухэ хана зубшан шуумайлдаад, үглөөнэй арбан час гаранаар Бээжэнэй вокзалда буубабди.

Үбэр-Монголой ударидагша Улаан-Хүү ехэ холын хараатай хүн байгаа хаш. Тэрэнэй оролдолгын ашаар Бээжэн хотын түбтэ «Үбэр-Монгол» гэжэ гостиница баригдаад, тэндэхи зон мүнөө Бээжэн ерэхэдээ, амар байдаг. Өөhэдынгөө гостиницада ерээд, амарха, байха аргатай ха юм. Харин энэ 12 дабхар гостиница соо хэдэн мянгаад зон байха аргатай бшуу.

Бээжэндэ нэн түрүүн гол талмай болохо Тяньанмыньдань ошобобди. Энэ гайхалгүй ааб даа. Айхабтар ехэ талмай байна. Хэрбээ түүхын музей ара талаhаа орхёо hаа, шанхо урдашни революциин геройнуудта зорюулагдаhан хүшөө харагдаха, зүүн гар тээшни Мао Цзэдунай мавзолей, баганануудтай сагаан мрамор байшан хараса татаха, баруун гар тээшни Хитадай Богдо-хаануудай ордон үзэгдэхэ, харин хүшөөгэй арада Хитадай Арадай Республикын арадай түлөөлэгшэдэй Агуухэ суглаанай байшан үндэр, олон табсантай гэшхүүрээрээ hонирхуулха юм.

Манай ябахада, амаралтын үдэр байгаа. Тиимэhээ тус талмай дээрэ Бээжэндэ ажаhуудаг хэдэн зуун, магад мянган зон гэр бүлөөрөө ерээд, өөhэдынгөө хэhэн агаарай «могойнуудые» табина. Одоо элдэб зүhэтэй, түхэлтэй эдэ «могойнууд» сэнхир агаарта амиды шубууд, луунууд, элдэб амитад мэтээр тон зохидхоноор ниидэнэ.

Бидэнэр Хитадай Богдо-хаануудай ордон тээшэ ошобобди. Тэрэнэй наадэ захынь хана дээрэ Мао Цзэдунай томо портрет харагдана. Хоёр хажуугаарнь «Хитадай Арадай Республика мандаха болтогой!», «Хитадай ажалшан арад мандаха болтогой!» гээд бэшэгдэнхэй.

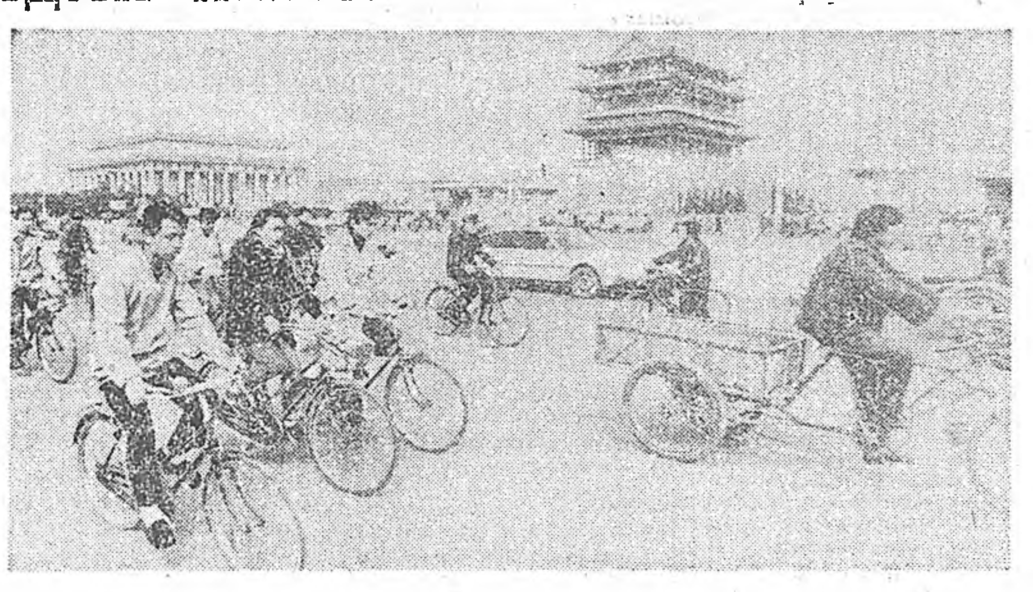

Богдо-хаануудай ордонгые тон hайнаар хаража танилсахын тулада хэдэн час бэшэ, харин хэдэн хоног хэрэгтэй гэдэгынь зүйтэй хаш. Тиимэhээ бидэнэр Богдо-хаануудай гол ордонгуудые хараад лэ гараабди. Тэдэнь аяар найман юм.

Нэгэдэхидэнь үглөөгүүр бодоhоор бурхандаа мүргэнэ, хоёрдохидонь түшэмэлнүүдынь ерэжэ, өөртэнь мүргэнэ, гурбадахидань түшэмэлнүүдэйнгээ ежалаа хэр зэргээр эрхилдэг байhание шалгана, дүрбэдэхидэнь зарлиг гаргана, табадахидань амарна, зургаадахидань хатаниинь уугтана, долоодохидонь хоюулан амарна, наймадахидань унтана. 1400-гаад онуудай эхиндэ баригдаhан эдэ ордонгуудай зосоохинь тэрээн бүхэндэ тад ондоо байха юм. Гадна ордон бүхэнэй хажууда айхабтар томонууд зэд тогсонууд табяатай харагдана. Тэдэнэй юрэнхы тоо 308 юм.

Энэ ордондо орохонь хүндэ байhан ааб даа. Шулуун дэбисхэр дээрэнь гансал Богдо-хаанай ябадаг байха зам зааhан онсо тэмдэг — луунууд hиилээтэй. Харин хоёр хажуугаарнь бahал ехэ, бага ордонгууд харагдана. Тэндэнь хараа hаа, hонирхомоор юумэн байгаа ёhотой даа гээд hанахаар. Тээд сагнай бага, ондоошье hонин, hонин юумэ хараха хэрэгтэй хэ юм.

Хитад орон соо ажаhуудаг арадуудай олонхиин hүгэдэн шүтэдэг Буддын шажанай гол түбүүдэй нэгэн болохо Найрамдалай сүмэ бидэнэрэй онсо анхарал татаба. Эндэ табан сүмэнүүд соогуур ябажа гараабди. Түрүүшын сүмын үүдэндэ зогсоhон наhажаал лама хубараг хоёр монгол яhанай зон байба.

Еши-Жамса лама Бадраа хубараг хоёр хорчин угсаатан юм. Еши-Жамса олон жэл соо эндэ байна. Харин арбан таба хүрэжэ ябаhан Бадраа үшөө дүрбэ-табан жэл болоод лама санаартан болохо.

Тус дасание онсо суурхуулhан зүйл гэхэдэ, эгээл саадахи табадахи сүмэ соонь байдаг Майдар бурхан мүн. Тэрэние 1750 ондо монгол урашуул бүтэгээ. 26 метр үндэртэй, диаметрынь 8 метр юм. Харахада, одоо hүрөөтэй байна даа! Майдарые бүтээхын тулада Непал орондо олдоhон таарамжатай зандан модо аяар гурбан жэл соо элдэб аргаар шэрэжэ асарhан байха юм.

Мүнөө тус бурхэ hэльбэн шэнэлхэ талаар горитой хүдэлмэри Найрамдалай дасанда ябуулагдана. Еши-Жамса ламын хэлэhээр энэ hайхан хэрэгтэнь мүнгэн дуталдана. Тиимэhээ мүргэлшэд шадаха зэргээрээ мүнгэ үргэнэ...

Бээжэн хайшааб даа hонин хото. Арба гаран миллион зоной ажаhуудаг энэ хото соогуур ябахада, эгээл онсо юумэниинь гэхэдэ, үй түмэн зон, олон мянган велосипед унаhан зон болоно. Гадна гол үйлсэнүүдэй хоёр хажуугаар бэе бэедээ наалдаhан бага, ехэ магазинууд, алаабхинууд...

Нэгэ нилээн томо универмагта ороод гараабди. Амаралтын үдэр иишээ орохын аргагүй шэнги. Универмагай бүхы дүрбэн дабхарта зон шэгээтэй. Гансал арhан хубсаhанай, фотоаппаратурын, телевизорнүүдэй, холодильнигуудай худалдагдадаг секцинүүдэй хажууда зон үсөөн. Үнэ сэнгынь айлгана хэш.

Үглөөгүүр эртэ бодоод, хэргыдэ мордобобди. Бидэнэр hөөргөө ябанабди.. Түмэр зам зубшаhан харгыгаар Хитадай Агуухэ хана тээшэ ошожо ябана бшуубди. Дахинаа хадын харгыгаар табилуулан, Агуухэ ханада хүрэжэ ерэхэдэмнай, эртэшье hаань, зон айхабтар олон байба.

Эндэ баhал хорошкоо наймаашад hайн hайн hууринуудые эзэлээд, автобусуудhаа, элдэб түхэлэй машинануудhаа гараhан туристнуудта эд бараагаа дурадхаха юм. Гадна амиды элжэгэ гү, али тэмээ, элдэб хубсаhатай дүрсэнүүдые хажуудаа табиhан фотографууд Агуухэ ханын дэргэдэ зурагаа абхуулыт гээд хашхаралдана.

Бидэнэр Агуухэ хана дээрэ гарабабди. Тэрэ үндэр, үндэр хадануудай хярануудые дамжуулан баригданхай, 14 хүрэтэр метр үндэртэй, 6 метр үргэнтэй хана шулуугаар бариха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ даа. Бидэнэр хана дээгүүр хоёр час шахуу саг соо ябаабди, оршон тойронхи байгаалиень hайхашаан хараабди.

Эндэ баhашье элдэб зон ябадаг юм байна. Хара атлас бүдөөр оёhон самсатай, тон иимэ үмдэнэйнгөө түрие сагаан гольфо соо оруулжа үмдэhэн, хара сандали углаhан бильярдын шар мэтэ мэлигэр халзан тархитай нэгэ хүн hонирхолыемнай татаа. Энэмнай шабганса байшоо. Цыбен Будаевич Цыренжаповай фотоаппарадаа тэрээн тээшэ шэглүүлхэдэнь, хүлеэгдээгүй нарин хоолойгоор хорёо бшуу. Эгээл эндэ нагаса эжымни шабганса болоходоо үhэеэ абхуулhаниинь намда гансата hанагдаа бэлэй...

Сагаан панамка малгайнууд дээрээ иероглифуудаар юушьеб бэшэhэн бүлэг зон Тайвань арал дээрэhээ ерэhэн зон байба. Совет оронhоо, Буряад-Монголhоо ерэhэн зомди гэхэдэмнай, тэдэнэр ехэ урялга зохидоор бидэнэртэ хандаба. Хитадай нэгэ хуби болохо Тайвань Эхэ орондоо дахинаа дүтэ боложо байгаа юм байна. Эдэ бүгэдэ мүнөөнэй хубилжа байhан дэлхэй дээрэ hайн юумэнэй болоожо байhание гэршэлнэ гэшэ.

Шанхай хото багhаа эхи абаад, Шара далайн оршондо дууhадаг энэ Агуухэ ханын юрэнхы утань 5 мянга гаран километр болодог юм. Манай ээрын урда тээхи 221 ондо Хитад ороной императорнуудай зарлигаар тус хана бодхоогдожо эхилhэн байха юм. Тиигэжэ манай ээрын эхин багаар энэ агуухэ барилга түгэсхэгдөө.

Хитад арадай эзэм дээрэ айхабтар ехэ ашаан боложо бууhан Агуухэ ханые барилга хүн түрэлтэнэй ямар ехэ нөөсэ арга боломжонуудтай байhаниинь тон элеэр тодорхойлон харуулна. Хоёр мянган гаран жэлэй үнгэрөөшье hаань, энэ ха-

Спорт Спорт Спорт

РСФСР-эй ЧЕМПИОНУУД БОЛОБО

Боксоор РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ангарск хотодо дүүрэбэ. Россин Федерациин 38 хизаар, область болон автономито республиканууда 200 гаран боксер энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Ангар мүрэнэй эрье дээрэхи хотодо болоhон мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда ехэ амжалта түйлажа, түрүү hуури эзэлбэ. Эрхүүгэй областиин команда— хоёрдохи, Новосибирскын түлөөлэгшэд гурбадахи шангуудта хүртөө.

Тиигэжэ Буряад ороной арhан бээлэйн шадабаритад 22 жэлэй урда тээ түйлаhан амжалтаяа дабтаба. 1968 ондо Барнаул хотодо үнгэргэгдэhэн РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ манай хүбүүд, тусхайлбал, Агбан Жамбалов, Валерий Стрельников гэгшэд алтан медальнуудаар шагнагдаа hэн. Сергей Банзаракцаев болон Петр Димчук —мүнгэн, Павел Федотов, Иван Любчик гэгшэд бронзо медальнуудта хүртэhэн юм.

Харин мүнөө манай командаhаа Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Түмэн Шутуков эгээл хүнгэн шэгнүүртэ чемпион болобо. Буряадай багшанарай институдай студент, спортын мастер Б. Батуев хүнгэн шэгнүүртэн cooho шалгараа.

Технологическа институдай студент, спортын мастер Е. Мурзин, багшанарай институдhаа спортын мастер В. Знайденко гэгшэд хоёрдохи hуури нуудые эзэлбэ. Багшанарай ба технологическа институдуудта hурадаг С. Хорлоев, Б. Батуев гэгшэд бронзо медальнуудта хүртэбэ.

Эрхим hайн арга шадабаритай байhанайнгаа түлөө манай боксер Бата Батуев РСФСР-эй Госкомспортын тусхай шандо хүртэбэ.

Дүй дүршэлтэй спортын мастернууд А. Цыренов, О. Широков, В. Бардашеев, Ю. Борисов, И. Назаров гэгшэд шангай hууринуудта гараагүй.

Иигэжэ энэ ехэ мүрысөөндэ шалгараhан чемпионууд урмашуулагдажа, июниин 20-доор Корейн Арадай-Демократическа Республикада болохо «А» классай мүрысөөндэ хабаадаха.

Манай командын амжалтада тренернүүд П. А. Федотов, Б. Д. Доржиев, А. Г. Амгаланов, Н. Н. Дагбаев, А. Х. Бадмацыренов, Б. Галданов гэгшэд ехэ габьяатай.

В. СТРЕЛЬНИКОВ,
Буряадай багшанарай институдай физическэ культурын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат, уласхоорондын классай спортын мастер.

СПОРТЛОТО

«45-hаа 6-ень тааха» ба «36-hаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 22-дохи тираж.

«45-hаа 6-ень тааха»: 25—шаргын спорт, 27—hур харбалга, 31—фехтовани, 33—футбол, 35—шайбатай хоккей, 41—столой теннис.

«36-hаа 5-ень тааха»: 13—хадаhаа санаар hолжоролгын спорт, 15—байдарка ба каноэгээр hэлюурдэлгэ, 17—конькигаар урилдалгын спорт, 28—мэргэн буудалга, 36—уран hайханай гимнастика.

(ТАСС).

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильм. 9.40—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 10.30—«Больница на окраине города»—20 серитэй уран hайханай фильм. 9-дэхи, 10-дахи сери. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—Время. 17.15—Эрдэмэй hонин. 18.00—«Хэрбээ тэды хүрөө hаа...» 18.45—Эхилжэ байгаа спортсменүүдтэ чемпионуудай заабаринууд. 19.30—Время. 20.00—Уран зураагша Алексей Кузьмичай мастерской соо. 20.15—«Маята»—баримтата фильм. 20.45—Концерт. 21.05—«Больница на окраине города»—20 серитэй уран hайханай фильм. 11-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 22.35—«Хараа бодол». 00.15—Футболоор дэлхэйн чемпионадай баярай оршон байдалда нэгдэлгэ Италиhаа дамжуулагдаха. 00.45—Хүгжэмтэ дамжуулга. 01.05—Брейн Ринг. «Хаана, хэзээ, юун болооб?». 01.40—Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Хани барисаанай духэригтэ. 10.05—«Таушен»—баримтата фильм. 10.35—«Искатели затонувшего города»—үхибүүдтэ фильм. 11.45—«Гжель, ямар хаб». 12.30—С. Рахманиновай нэрэмжэтэ бүхэсоюзна II конкурсын лауреат А. Мордов наадаха. 13.00—«Государственная граница»—уран hайханай фильм. 4-дэхи фильм. «Красный песок»—2-дохи сери. **Улаан-Үдэ.** 17.00—Баримтата фильмүүд. 18.00—Буряад ороной hонинууд. 19.00—Красноярскын хүгжэмтэ комедиин театрай гастрольнууд. 19.45—Соносхолнууд. **Москва.** 20.00—Мэдээсэлэй программа. Забhартань—21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 00.45—Футболоор дэлхэйн чемпионат. Аргентинын ба Камерунай суглуулагдамал командануд.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Гастроли Красноярского театра музыкальной комедии. Ах, эти женщины — в 19.

«Дружба»
Несуразные каникулы — в 10, «Авария»— дочь мента — в 12, 14, 16, Черная роза — эмблема печали, Красная роза — эмблема любви (2 серии)— в 18-10, 20-50.

«Прогресс»
Красный зал — Имя Розы (2 серии)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-40. Зеленый зал — Занос — в 9-40, 11-30, 13-20 (удл.), 15-40, 17-30, 19-20, 21-10.

«Родина»
Мультфильмы — в 10, 16-40, В городе Сочи темные ночи (2 серии)— в 11-20, 14, 18-10, 20-50.

«Октябрь»
Да здравствует Серваç!— в 10, «Авария»— дочь мента — в 12, 14, 16, 18, 20, 21-50.

«Восток»
Новые похождения кота в сапогах — в 15-30, Белый велосипед — в 17, 19, 21 (удл.).

«Байкал»
Кингсайз — в 18-30, 20-30.

«Аршан»
Люби и верь (2 серии)—в 18-30, 21.

«Зеленый»
Бейбарс (2 серии)— в 20.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-63-86; 2-64-36; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией издата Бурятской АССР. ...ректор 2-40-45
Н-00391. Заказ № 131.